

PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY PIONKI NA LATA 2010 - 2013
z perspektywą do roku 2017

aktualizacja

Pionki 2010

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	
6	
1.1. Podstawa i zakres opracowania	6
1.2. Metodyka	7
1.3. Historia gminy	8
1.4. Warunki geofizyczne gminy	9
1.5. Położenie i rzeźba terenu	9
1.6. Gospodarka	11
1.7. Rolnictwo	11
1.8. Klimat	13
1.9. Hydrografia i hydrogeologia	13
1.10. Ogólna charakterystyka gminy Pionki	15
1.10.1. Demografia i mieszkalnictwo	15
1.10.2. Infrastruktura techniczna gminy Pionki	17
1.10.2.1. Gospodarka wodno – ściekowa	17
1.10.2.2. Sieć gazowa	18
1.10.2.3. Zaopatrzenie w ciepło	18
1.10.2.4. Układ komunikacyjny	19
1.10.3. Elektroenergetyka	21
1.10.4. Szkolnictwo i opieka zdrowotna	21
1.10.4.1. Szkolnictwo	21
1.10.4.2. Opieka zdrowotna	21
1.10.4.3. Kultura, zabytki i turystyka	21
1.11. Działalność Samorządu Gminy w latach 2005 – 2009	23
1.11.1. Wydatki	23
1.11.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska	24
2. Diagnoza aktualnego stanu środowiska	26
2.1. Powietrze atmosferyczne	26
2.1.1. Przepisy prawne	26
2.1.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza	26
2.1.3. Źródła zanieczyszczenia powietrza	27
2.1.4. Sieć gazowa	28
2.1.5. Wnioski	28
2.2. Hałas	29
2.2.1. Przepisy prawne	29
2.2.2. Pomiary hałasu	30
2.2.3. Źródła hałasu	31
2.2.4. Wnioski	31
2.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno – ściekowa	31
2.3.1. Wprowadzenie	31
2.3.2. Wody powierzchniowe	31
2.3.3. Wody podziemne	32
2.3.4. Gospodarka wodno – ściekowa	33
2.3.4.1. Regulacje prawne gospodarki wodno – ściekowej	33
2.3.4.2. Sieć wodociągowa	33
2.3.4.3. Sieć kanalizacyjna	34

2.3.4.4. Systemy melioracyjne	35
2.3.4.5. Główne źródła zanieczyszczeń	35
2.3.5. Wnioski	35
2.4. Odpady	35
2.4.1. Przepisy prawne	35
2.4.2. Odpady komunalne	36
2.4.3. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym	37
2.4.4. Wnioski	37
2.5. Gleby	37
2.5.1. Wprowadzenie	37
2.5.2. Typy gleb	38
2.5.3. Odczyn gleb	39
2.5.4. Monitoring gleb	39
2.5.5. Wnioski	39
2.6. Surowce mineralne	39
2.6.1. Wprowadzenie	39
2.6.2. Występowanie kopalin	40
2.7. Pola elektromagnetyczne	40
2.8. Lasy i ochrona przyrody	41
2.8.1. Wprowadzenie	41
2.8.2. Lasy	41
2.8.3. Kozienicki Park Krajobrazowy	42
2.8.4. Rezerваты	42
2.8.5. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - Ostoja Kozienicka (kod obszaru PLB140013)	44
2.8.6. Pomniki przyrody	45
2.8.7. Użytki ekologiczne	52
2.8.8. Stanowiska archeologiczne	52
2.8.9. Wnioski	54
2.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	54
3. Cele, kierunki działań i zadania w zakresie ochrony środowiska w gminie Pionki	55
3.1. Cele i kierunki działań polityki ekologicznej	55
3.2. Analiza SWOT dla środowiska w gminie Pionki	56
3.3. Cele i działania w zakresie ochrony środowiska dla gminy Pionki	57
3.3.1. Założenia Strategii Rozwoju gminy Pionki	57
3.4. Cele strategiczne, programy i zadania Programu ochrony środowiska dla Gminy Pionki	57
4. Plan działań na lata 2010 – 2013	61
4.1. Założenia planu działań na lata 2010 – 2013	61
4.1.1. Ochrona powietrza atmosferycznego	61
4.1.2. Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	61
4.1.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa	62
4.1.4. Ochrona powierzchni ziemi	62
4.1.5. Gospodarka odpadami	62
4.1.6. Ochrona przyrody i zasobów naturalnych	63
4.1.7. Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej	63
5. Zarzys planu działań na lata 2014 – 2017	64

5.1. Założenia planu działań na lata 2014 – 2017	64
5.1.1. Ochrona powietrza atmosferycznego	64
5.1.2. Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	64
5.1.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa	64
5.1.4. Ochrona powierzchni ziemi	65
5.1.5. Gospodarka odpadami	65
5.1.6. Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej	65
5.1.7. Ochrona przyrody i zasobów naturalnych	65
6. Zarządzanie ochroną środowiska	72
6.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska	72
6.2. Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska	73
6.3. Instrumenty zarządzania środowiskiem	79
7. Wdrażanie programu	80
7.1. Środki finansowe na realizację programu	80
7.2. Koszty realizacji przedsięwzięć	82
8. Monitoring	86
9. Spis materiałów źródłowych	88
10. Spis tabel	89
11. Spis rysunków	90

Wykaz skrótów

WPOŚ	Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
PPOŚ	Powiatowy Program Ochrony Środowiska
GPOŚ	Gminny Program Ochrony Środowiska
PPGO	Powiatowy Program Gospodarki Odpadami
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
MZUK	Miejski Zakład Usług Komunalnych

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa i zakres opracowania

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, zarządy gmin zobowiązane są do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska, obejmujących 4 lata z perspektywą na kolejne 4 lata.

Pierwszy „*Program Ochrony Środowiska dla gminy Pionki*” był przygotowany w ramach realizacji wymogów ustawowych i zatwierdzony przez Radę Gminy w Pionki Uchwałą Nr XXIV/109/2004 z dnia 26 listopada 2004 r., obejmował zadania przewidziane na lata 2004 – 2011. Program był opiniowany przez samorząd województwa oraz samorząd powiatu.

Niniejsza „*Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki*” zwana dalej *Programem* stanowi drugą edycję dokumentu programowego określającego zadania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Pionki i jest aktualizacją dokumentu przyjętego w 2004 roku.

Program ochrony środowiska ma dotyczyć działań na rzecz utrzymania bądź przywrócenia równowagi przyrodniczej poszczególnych elementów środowiska, podejmowanych w oparciu o ustalenia aktualnego stanu środowiska. W strukturze programów ochrony środowiska dominuje z reguły wielobranżowy układ prezentacji problemów i celów jak np.

- ochrona zieleni i cennych obszarów przyrodniczych
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami
- ochrona jakości wód powierzchniowych i gruntowych
- ochrona jakości powietrza atmosferycznego
- ochrona przed hałasem

Celem *Programu* jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego oraz stanu gospodarki odpadami w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.

Program jest opracowywany w oparciu o szereg przepisów prawnych, z których najważniejsze to:

- ustawa o samorządzie gminnym
- ustawa „Prawo ochrony środowiska”
- ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
- ustawa o ochronie przyrody
- ustawa o odpadach
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminie
- ustawa o wprowadzeniu ustawy – prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw
- ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- ustawa „Prawo wodne”
- Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym
- Ustawa „Prawo budowlane”
- Ustawa „Prawo geologiczne i górnicze”
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

- ustawa o lasach
- przepisy wykonawcze wydane na podstawie tych ustaw oraz w oparciu o dokumenty:
- II Polityka Ekologiczna Państwa – Ministerstwo Środowiska, 2000 r.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 – Ministerstwo Środowiska, 2006 r.
 - Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013
 - Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2007-2015
 - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem perspektyw na lata z perspektywą do 2016 roku
 - Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
 - Polityka energetyczna Polski do 2025 roku
 - Polityka Leśna Państwa 1997
 - Program zwiększania lesistości dla województwa Mazowieckiego do roku 2020.
 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013
 - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
 - Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007- 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (aktualizacja)
 - Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007- 2011 z uwzględnieniem lat 2012 - 2015 (aktualizacja)
 - Plan rozwoju lokalnego powiatu radomskiego na lata 2007 - 2013
 - Strategia Rozwoju gminy Pionki na lata 2007 – 2020
 - Lokalny Plan Rozwoju gminy Pionki na lata 2007 - 2013

1.2. *Metodyka*

Sposób opracowania *Programu* został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- **określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego** w gminie Pionki zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną stanu; w diagnozie wykorzystano informacje statystyczne, opracowania źródłowe;
- **przeprowadzeniu analizy SWOT** - mocnych i słabych stron stanowiących punkt wyjścia do określenia celów *Programu*;
- **określeniu kreatywnej części *Programu*** poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych przyjętych ze *Strategii* oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- **scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych *Programu*** w zakresie rozwiązań prawno
 - instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- **określeniu zasad monitorowania.**

Diagnoza stanu środowiska została oparta na wszelkich dostępnych opracowaniach branżowych, informacji pozyskanych z różnych źródeł oraz monitoringu WIOŚ w Warszawie. W przypadku braku informacji dotyczących bezpośrednio z terenu gminy, korzystano z danych pochodzących z najbliższego otoczenia. W ten sposób problematyka ochrony środowiska na terenie gminy Pionki

została zaprezentowana na tle powiatu radomskiego, co daje możliwość porównania, a przede wszystkim podejmowania wspólnych działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Cele, programy oraz zadania na okres 2010 – 2013 w z perspektywą do roku 2017 zostały opracowane w nawiązaniu do wymaganych limitów zawartych w planach wyższego szczebla – powiatu, województwa i kraju (Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016).

1.3. Historia gminy

Choć pierwsza wzmianka o ziemiach, na których leży gmina Pionki pochodzi z czasów panowania Władysława Jagiełły (rok 1391), to początki osadnictwa na tym obszarze wiążą się jeszcze z czasami prehistorycznymi, o czym świadczą przedmioty z tego okresu odnalezione w 1835 roku przez archeologów w okolicach Jedlni.

W średniowieczu przez ziemie należące do gminy Pionki biegły szlaki handlowe w kierunku Wisły. Szlaki te miały decydujące znaczenie dla struktury sieci osadniczej, gdyż to właśnie one przyczyniły się do kolonizacji i zasiedlania Puszczy Kozienickiej. Dzięki nim powstały najstarsze osady obecnej gminy Pionki, tj. Jedlnia Kościelna i Sucha, których początki sięgają XII wieku.

Nieco większe znaczenie miała Jedlnia Kościelna, która była ważnym ośrodkiem bartnictwa. Choć polscy królowie otaczali ją szczególną opieką do końca XVIII wieku, to szczyt jej rozwoju przypada na czasy panowania Władysława Jagiełły (zresztą sam zwycięzca spod Grunwaldu wielokrotnie zatrzymywał się tutaj na polowania), kiedy przeprowadzono tędy szlak łączący Kraków z Litwą. Osady na obszarze obecnej gminy Pionki (wówczas przynależne do tzw. ekonomii kozienickiej) doszły do takiego znaczenia, iż już w roku 1615 miała tu miejsce pierwsza lustracja. Dowiadujemy się z niej np., iż młynarze oddawali co roku do folwarku w Jedlni 30 korcy żyta, a także po 2 wieprze, karmione własnym kosztem. Płacili również dziesięcinę dla plebana z Jedlnej w wysokości 3 korcy żyta każdy. Ponadto Maciej Zagożdżon musiał płacić rocznie 24 grosze czynszu za nowe pola i łąki, które już uprawiał, albo przygotowywał pod uprawę. Młynarze Poanka i Zagożdżon płacili także czynsz za użytkowanie stawów (odpowiednio 30 i 166 zł). 14 lat później nastąpiła kolejna lustracja precyzująca charakter i wymiar pańszczyzny, jaką musiano odrabiać na rzecz folwarku w Jedlnej.

Podobnie jak i cały kraj, tak i dobra królewskie w Puszczy uległy znacznym zniszczeniom w wyniku wojen oraz najazdów wojsk szwedzkich, siedmiogrodzkich i kozackich, nawiedzających Rzeczpospolitą w wieku XVII.

Mimo wszystko rozwój osadnictwa na tym obszarze trwa dalej, czego najlepszym przykładem jest założenie przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego miejscowości Augustów. Osiedla tu napływowa ludność znad Sanu – Lasowiacy. Piękną, ale i tragiczną kartę w historii gminy Pionki zapisały działające w czasie Powstania Styczniowego m.in. na jej terenie oddziały Czachowskiego i Kononowicza (ten drugi liczył nawet do 650 osób).

Kolejną ważną datą jest rok 1922, kiedy to Ministerstwo Spraw Wojskowych - w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu - podjęło decyzję o wybudowaniu w Puszczy Kozienickiej, koło wsi Zagożdżon Państwowej Wytwórni Prochów i Materiałów Kruszących. Dynamiczny rozwój, szybki napływ ludności ze wszystkich zakątków kraju przynoszących ze sobą potencjał intelektualny, demograficzny oraz fachową wiedzę spowodował powstanie unikalnego społeczeństwa lokalnego. Na tle przedwojennej Polski wyróżniała się ona wysokimi kwalifikacjami zawodowymi oraz niewątpliwym patriotyzmem. Powstał nowoczesny, rozwijany z rozmachem kompleks przemysłowy, który stworzył podstawy szybkiego rozwoju osady przyfabrycznej, która

bardzo szybko przekształciła się w miasto Pionki, w którym w 1939 roku mieszkało około 8500 osób. Po zakończeniu II wojny światowej, zakład został odbudowany i wznowił produkcję.

1.4. Warunki geofizyczne gminy

Większa część gminy położona jest w obrębie mezoregionu Równiny Radomskiej, mniejszy obszarowo północny fragment należy do Równiny Kozienickiej. Rzeźba terenu obu krain jest mało urozmaicona. Znajdują się tu równiny - zdenudowane wysoczyzny polodowcowe z dość licznymi wydmami podłużnymi i parabolicznymi o wysokości od kilku do kilkunastu metrów. Płaskodenne doliny rzek stanowią kilkumetrowe wcięcia na obszarze równinnych wysoczyzn. Wśród nich najniżej położone są doliny rzek Zagożdżonki i Leniwej (122-125 m. n.p.m.). punkty najwyższe terenu - około 177 m. n.p.m., znajdują się w rejonie Helenowa (południe gminy).

1.5. Położenie i rzeźba terenu

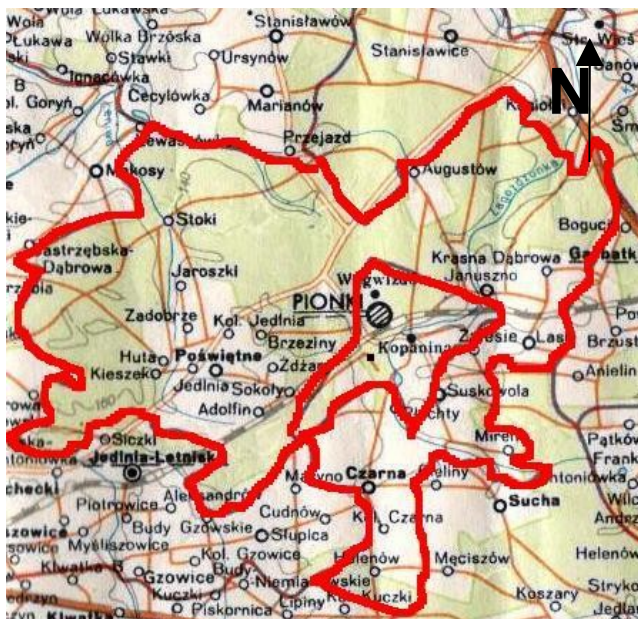
Gmina Pionki zlokalizowana jest w północno - zachodniej części województwa mazowieckiego, we wschodniej części powiatu radomskiego. Graniczy z innymi jednostkami administracyjnymi powiatu radomskiego takimi jak: gminy Jedlnia - Letnisko, Jastrzębia, Gózd, a także z wydzielonym administracyjnie miastem Pionki wraz z gminami powiatu kozienickiego: gminą Garbatka Letnisko, Kozienice, Głowaczów i gminami powiatu zwoleńskiego: gminą Zwoleń i Policzna.

W skład gminy wchodzi 31 sołectw. Położenie gminy Pionki określają współrzędne geograficzne długość 21°27'E szerokość 51°29'N

Gmina zajmuje powierzchnię 23 082 ha, a struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco wg. UG Pionki:

- użytki rolne	7 326 ha
grunty rolne	5 920 ha
łąki trwałe i pastwiska	1 311 ha
sady	95 ha
- lasy i grunty leśne	14 542,40 ha
- tereny inne i nieużytki	1 114 ha

W powyższym zestawieniu użytkowania gruntów największy obszar zajmują lasy i grunty leśne – 63 %. Użytki rolne stanowią niższy udział – 32 % ogólnej powierzchni gminy, w tym same grunty orne stanowią aż 81 % całkowitej powierzchni użytków rolnych. Natomiast sady łąki i pastwiska stanowią – 18 %, a najmniej sady 1 %.

Rysunek 1. Granice administracyjne gminy Pionki

Tabela 1. Wykaz miejscowości sołeckich na terenie gminy Pionki wraz z liczbą mieszkańców w 2009 roku.

L.p.	Wykaz sołectw	Liczba mieszkańców
1	Adolfin	213
2	Augustów	543
3	Bieliny	86
4	Brzeziny	125
5	Brzezinki	59
6	Czarna Kolonia	579
7	Czarna Wieś	514
8	Działki Suskowolskie	611
9	Helenów	200
10	Huta, Kieszek	320
11	Januszno	394
12	Jarozki	191
13	Jaśce, Karpówka	241
14	Jedlnia	631
15	Jedlnia Kolonia	340
16	Kamyk, Zalesie	468
17	Kolonka	139
18	Kościuszków, Marcelów, Tadeuszów	297
19	Krasna Dąbrowa	166
20	Laski	721
21	Mireń	268
22	Płachty	280
23	Poświętne	192
24	Sałki	112
25	Sokoły	347
26	Stoki	169
27	Sucha, Sucha Poduchowna	454
28	Suskowola	860
29	Wincentów	232
30	Zadobrze	140
31	Żdźary	162
	Razem	10 054

W 2009 roku największą liczbę mieszkańców odnotowano w miejscowości Suskowola – 860, natomiast najmniejszą w miejscowości Brzezinki - 59.

1.6. Gospodarka

Na terenie gminy Pionki na koniec 2009 roku było zarejestrowanych 413 podmioty gospodarki narodowej, w tym 12 podmiotów w sektorze publicznym i 401 w sektorze prywatnym [GUS 2010]. Wśród podmiotów gospodarczych najwięcej stanowią w zakresie handlu i napraw (219) oraz przemysł (57). Z kolei najmniej stanowią hotele i restauracje (12).

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2009 roku

Rodzaj działalności	Liczba jednostek
Przemysł	57
Handel i naprawy	219
Budownictwo	75
Hotele i restauracje	12
Transport, gospodarka magazynowa	51
Pośrednictwo finansowe	11
Pozostałe	37

Źródło: GUS

Na obszarze gminy dominującą działalnością gospodarczą jest handel i naprawy, który stanowi aż 47 % ogółu podmiotów. Na drugim planie usytuowana jest przemysł, który stanowi 16 % ogółu podmiotów. Na dalszym planie znajduje się budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, pośrednictwo finansowe, pozostała działalność gospodarcza oraz hotele i restauracje.

Do największych zakładów na terenie gminy zaliczać należy:

- Zakłady Chemiczne Bochem Sp. z o.o.
- Zakłady Drzewne Zadobrze
- Zakład Piekarniczo – Cukierniczy „MARIA” w Działkach Suskowolskich
- P.P.H. „KOSIEK” w Działkach Suskowolskich
- P.P.H.U. „ELGIS” w Zalesiu
- Zakład Stolarski – Maciej Tomaszewski w Działkach Suskowolskich
- P.P.H. „Glizamet” w Działkach Suskowolskich
- „PORCEL” w Działkach Suskowolskich
- P.P.H.U. Chemopak w Działkach Suskowolskich

1.7. Rolnictwo

Struktura użytkowania gruntów ornych to jeden z podstawowych czynników warunkujących rozwój rolnictwa.

Rolnictwo w gminie ma nie najlepsze warunki rozwoju. Gleby na obszarze gminy cechują się słabą przydatnością do produkcji rolniczej. Przeważają gleby niższych klas bonitacyjnych. Stanowią one niemal 67% wszystkich użytków rolnych.

Obszary dobrych gleb (IV klasy bonitacyjnej) znajdują się przede wszystkim w centralnej części gminy w okolicach miasta Pionki i stanowią 32% powierzchni wszystkich gleb w gminie. Miejscowości, w których obszary dobrych gleb mają znaczący udział to: Tadeuszów, Czarna i Czarna Kolonia, Laski, Suskowola i Działki Suskowolskie, Zalesie, Wincentów i Żdżary. Obszary gleb IV klasy bonitacyjnej zajmują od około 60% obszaru wszystkich gleb w miejscowości (Żdżary), poprzez około 25% (Tadeuszów, Jedlnia, Laski), i około 20% (Brzeziny, Czarna Wieś, Jedlnia Kolonia, Poświętne, Suskowola, Wincentów, Sucha), 1-5% (Januszno, Kieszek, Krasna Dąbrowa, Mireń).

Gleby klasy III, prawnie chronione, w ilości około 40 ha znajdują się w miejscowościach: Bieliny (10 ha) i Jedlnia (30 ha).

- Klasa III - 1%
- Klasa IV - 32%
- Klasa V-VI - 67%

W strukturze agrarnej dominuje sektor prywatny. Gospodarstwa te charakteryzują się bardzo dużym rozdrobnieniem - średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi do 5 ha. Duże rozdrobnienie gospodarstw nie sprzyja wprowadzaniu mechanizacji i specjalizacji produkcji rolnej.

Ponad połowa gospodarstw rolnych prowadzi działalność wyłącznie rolniczą, jednakże w większości jest to tradycyjny system produkcji nastawiony na samozaopatrzenie. W wielu gospodarstwach działalność rolnicza stanowi dodatkowe źródło utrzymania przynajmniej dla jednej osoby [Strategia 2007].

Możliwości intensyfikacji produkcji roślinnej określają warunki glebowe, które w gminie Pionki są zróżnicowane. Najliczniej reprezentowane są gleby najslabsze - V i VI klasy bonitacyjnej. W związku z tym w strukturze przydatności rolnej gleb, największy udział zajmują kompleksy najslabsze - żytni słaby, bardzo słaby oraz pastewny słaby. Są to gleby nadające się do uprawy żyta i ziemniaków. Około 30% gruntów ornych zajmują gleby średniej jakości kompleksów - pastewnego mocnego i żytniego dobrego. Gleby te sprzyjają uprawie roślin o średnich wymaganiach glebowych (jęczmień, motylkowe, strączkowe, warzywa, jagodowe np. truskawki i inne). Użytki zielone stanowiące ważną rolę w rolnictwie gminy - zajmują gleby średniej i słabej jakości.

Struktura zasiewów wskazuje na ekstensywne wykorzystanie użytków rolnych. Wśród upraw polowych dominują zboża i ziemniaki, które razem stanowią prawie 90% upraw.

Niewielki jest udział roślin pastewnych albo strączkowych. Minimalny jest też udział uprawy warzyw i wprost marginalny truskawek. Istotnym jest fakt, iż w ostatnich latach liczba gruntów pod zasiewami znacznie zmalała (o ok. 30%), a tym samym zmalały również zasiewy poszczególnych ziemiopłodów. Szczególnie jest to widoczne w przypadkach zbóż

W rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie w 2008 roku na terenie gminy w rejestrze REGON funkcjonowały 43 pomioty [GUS 2009].

Tabela 3. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie gminy Pionki

Grupy obszarowe [ha]	Liczba gospodarstw
Ogółem	2 139
1 - 5	1 749
5 - 10	316
10 - 15	61

15 - 20	-
20 – 50	-

Źródło: GUS

Średnio gospodarstwo w gminie ma powierzchnię 3,41 ha przy średniej na Mazowszu 7,60 ha [GUS 2002]. Powierzchnię powyżej 5 ha ma 377 gospodarstwa, a poniżej 5 ha 1 749 gospodarstw. W odniesieniu do tych ostatnich udział w ogólnej liczbie gospodarstw stanowi 82 %. To wskazuje na znaczące rozdrobnienie gospodarstw niesprzyjające zwiększeniu produktywności rolnej m.in. poprzez zwiększony stopień mechanizacji.

1.8. Klimat

Wg klasyfikacji R. Gumińskiego gmina Pionki położona jest w XI radomskiej dzielnicy klimatycznej. Teren charakteryzuje się średnią temperaturą powietrza ok. 8 °C, średnią wielkością opadów wynoszącą 550-650 mm, pokrywa śnieżna zalega tu przez ok. 60 dni.

Wg szczegółowych badań prowadzonych w zlewni Zagożdżonki w latach 1978-84 średni opad wynosił 598,7 mm. Najobfitsze opady przypadają na lipiec, najniższe zaś notowane są w miesiącach zimowych. Przy czym średnie sumy opadów półrocza zimowego wynoszą 200-250 mm, natomiast w półroczu letnim osiągają wartości 350-450 mm Średnia roczna temperatura powietrza z wielolecia wynosi 8°C. Średnia wartość półrocza zimowego wynosi 0,5 - 1,0°C, natomiast średnia wartość półrocza letniego 14,5°C. Liczba dni z mrozem waha się w granicach 40–70 w ciągu roku. Średnia ilość dni z przymrozkami wynosi 110 – 130.

Jest to korzystny klimat dla działalności rolniczej, średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi 210-222 dni.

Rejon równin denudacyjnych charakteryzuje się średnimi wartościami temperatury powietrza i średnimi wielkościami opadów atmosferycznych. Doliny rzeczne i zagłębienia terenu odznaczają się natomiast inwersją termiczną, zaleganiem chłodnych mas powietrza i występowaniem mgieł.

Średnia roczna suma parowania terenowego wynosi tu 500-520 mm, przy czym w półroczu zimowym wielkość ta mieści się w granicach 100-110 mm, a w letnim – 400-420 mm. Średnia roczna suma parowania z powierzchni wody wynosi 560-580 mm. w półroczu zimowym wartość średniej sumy parowania z powierzchni wody mieści się w granicach 460-480 mm, natomiast w zimowym 35-40 mm.

Dominują wiatry z kierunku zachodniego oraz północno-zachodniego, podrzędnie ze wschodu i południa. Dominujące prędkości mieszczą się w przedziale 0-2 m/s i 2-5 m/s. Obszary leśne posiadają swoisty klimat lokalny i zaliczane są w znacznej części do lasów wodochronnych, a główna ich rola polega na dużej zdolności retencyjnej.

Wpływ na niewielkie zróżnicowanie poszczególnych parametrów mogą mieć duże powierzchnie leśne, ukształtowanie terenu oraz sieć rzeczna. W dolinach rzek oraz terenach podmokłych tworzą się zastoiska zimnego powietrza, wzrasta jego wilgotność oraz częściej występują i dłużej się utrzymują mgły.

1.9. Hydrografia i hydrogeologia

Główną rzeką gminy jest Zagożdżonka, będąca lewobrzeżnym dopływem Wisły (dł. w granicy gminy ok. 18 km) oraz Leniwa (dł. w gminie ok. 13 km) – prawobrzeżny dopływ Radomki. Pozostałe rzeki gminy to: Brzeźniczka i Mireńka (dopływy Zagożdżonki) oraz Ostrowica i Narutówka (dopływy Leniwej).

Rzeki gminy posiadają naturalny układ hydrologiczny i wykazują w ciągu roku wahania stanu wód powodowane zmiennością zasilania. Wysokie stany wód towarzyszą wezbraniom wiosennym (roztopy) i letnim, a niskie stany występują w czerwcu, na początku lipca oraz jesienią.

Na terenie gminy Pionki brak jest większych zbiorników zaporowych, istnieją natomiast liczne stawy i niewielkie oczka wodne pochodzenia naturalnego i sztucznego. Zbiorniki wód powierzchniowych związane są głównie z dolinami rzecznyymi, w których zostały utworzone sztucznie. Należą do nich stawy w rejonie Jedlni, w dolinie Leniwej oraz niewielkie zbiorniki w rejonie Januszna. Sztucznymi zbiornikami są także oczka wodne na terenie rezerwatu Ługi Helenowskie w południowej części gminy. Powstały one obok oczek pochodzenia naturalnego na skutek wyeksploatowania w latach 40-tych wyrobisk torfu, należących do złoża Miodne-Męciszów. Pozostałe zbiorniki w tym rejonie mają charakter naturalny i są związane z występowaniem mokradeł torfowiskowych. Należy do nich Staw Jagodny o powierzchni 20 hektarów.

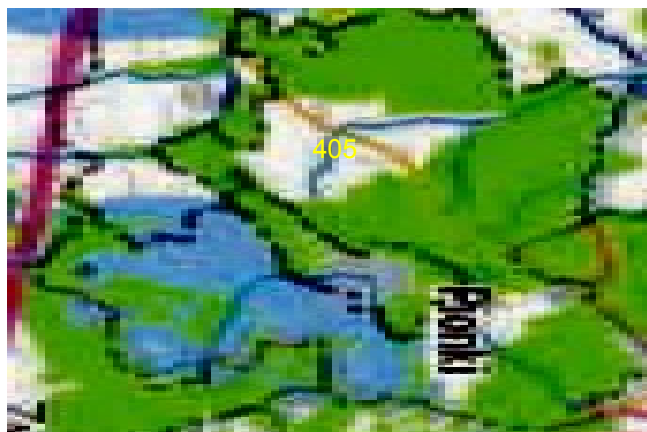
Bezpośredni związek z budową geologiczną ma występowanie wód podziemnych. Na terenie gminy wody podziemne występują w utworach kredowych i czwartorzędowych.

Teren gminy Pionki jest obszarem zasobnym w wodę podziemną, która jest głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze. Częściowo poziomy te nie są izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Istnieje zatem duże ryzyko narażenia tych wód na wpływy zanieczyszczenia antropogenicznego. Niezmiernie istotnym ogniskiem zanieczyszczeń, które może prowadzić do degradacji wód podziemnych, są składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, zlokalizowane na powierzchni terenu, zakłady przemysłowe, oczyszczalnie ścieków, wody powierzchniowe.

Na terenie całej gminy poziom wodonośny występujący w utworach kredy, stanowi Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP 405 – Niecka Radomska (Cr₃).

Poziom wodonośny górnokredowy posiada charakter użytkowy na terenie całej gminy. Związany on jest z wapieniami i marglami. Zwierciadło wody występuje najczęściej na głębokości 15-50 m, miejscami na głębokości 50-100 m i występuje pod ciśnieniem hydrostatycznym, lokalnie następuje samowypływ. Wydajności potencjalne studni wierconych są zróżnicowane i najczęściej wynoszą 30-70 m³/h i 70-120 m³/h, lokalnie ponad 120 m³/h. Poziom ten jest izolowany od powierzchni terenu przez utwory czwartorzędowe i miejscami trzeciorzędowe. Jakość wody podziemnej w większości badanych studniach wierconych wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu wymagającą prostego uzdatniania. Na terenie gminy poziom ten należy do GZWP 405 Niecka Radomska o charakterze szczelinowo-krasowym.

Czwartorzędowe piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe, międzyglinowe poziomy dolin rzecznych. Poziomy te występują na całym terenie gminy. Lokalnie poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z niżej występującym poziomem kredowym. Zwierciadło wody jest przeważnie swobodne i występuje na głębokości kilku metrów. Wydajności potencjalne studni wierconych są bardzo zróżnicowane i zmieniają się w szerokim przedziale 10-120 m³/h. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia. Jakość wody podziemnej wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu, czasami wymagającą skomplikowanego uzdatniania [GPOS 2004, Strategia 2007].

Rysunek 2. Położenie GZWP Niecka Radomska nr 405 na terenie gminy Pionki

Tabela 4. GZWP Niecka Radomska nr 405 w jednostkach i piętrach hydrogeologicznych

Nazwa i numer zbiornika	Powierzchnia				Wiek utworów wodo-nośnych	Typ zbiornika	Średnia głębokość [m]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne	
	GWZP [km ²]	ONO [km ²]	OWO [km ²]	ONO+OWO [km ²]				zasoby [tys. m ³ /d]	moduł [l/s/km ²]
	Niecka Radomska nr 405	3220	400	1770			2170	K2	szczel-por.

Źródło: Kleczkowski [1990]

1.10. Ogólna charakterystyka gminy Pionki

Siedzibą władz gminy są Pionki, które są jednocześnie siedzibą urzędu gminy i innych podstawowych instytucji obsługi ludności. Administracyjnie gmina Pionki przynależy do powiatu radomskiego i ma charakter wiejski.

1.10.1. Demografia i mieszkalnictwo

Stan zaludnienia na terenie gminy wynosił 10 054 wg. stanu na dzień 31.12.2009 roku. W 2008 roku gęstość zaludnienia na tym terenie wynosiła 43 osób/km², co wskazuje, że wskaźnik ten jest niższy od odnotowanego na terenie powiatu radomskiego (96 os/km²) i na terenie województwa mazowieckiego (146 os/km²) [GUS 2008].

Na terenie gminy w ogólnej liczbie mieszkańców mężczyźni stanowią 50,24 % (5 051), a kobiety 49,76 % (5 003). Na 100 mężczyzn przypada 98 kobiet. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 22,8 %, w wieku produkcyjnym 61,7 %, a w wieku poprodukcyjnym 15,5 %. Największą liczbę mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym - 6 203 [GUS 2008].

Tabela 5. Liczba mieszkańców gminy Pionki w latach 2005 - 2009

Lata	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba ludności	10074	10051	10039	10047	10054

Źródło: UG Pionki

Liczba mieszkańców na terenie gminy waha się od 10 074 w 2005 roku do 10 054 w 2009 roku. Niniejsze wskazuje na spadek liczby mieszkańców w latach 2005 - 2009 o 20 osób.

Tabela 6. Przyrost naturalny w gminie Pionki w latach 2005 - 2009

Lata	2005	2006	2007	2008	2009
Pionki	99	107	108	88	108

Źródło: UG Pionki

Zauważalny na terenie gminy jest przyrost naturalny dodatni, który uległ wzrostowi w latach 2005 – 2007 i 2008 - 2009.

Tabela 7. Liczba i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Pionki w latach 2005 – 2008

2005		2006		2007		2008	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)
2668	159000	2708	161700	2748	164206,67	2791	172054,85

Źródło: UG Pionki

W latach 2005 – 2008 liczba mieszkań na terenie gminy ulega systematycznemu wzrostowi tj. średnio o ok. 31 mieszkań w ciągu roku. Wraz z przyrostem liczby mieszkań w 2008 roku zwiększeniu uległa także ich łączna powierzchnia do 172 054,85 m².

Na terenie gminy przeważa zabudowa jednorodzinna z pomieszczeniami mieszkalnymi, których właścicielami są osoby fizyczne, co stanowi 97,68 % udziału. Najmniejszy udział, bo 0,13 % w tym względzie przypada na zasoby mieszkaniowe pozostałych podmiotów. Zasoby mieszkaniowe gminy stanowią 0,60 % w ogólnym udziale [GUS 2007].

Tabela 8. Zestawienie zasobów mieszkaniowych na wybranym terenie Województwa Mazowieckiego wg. danych wskaźnikowych z 2008 roku

Przeciętna	Gmina Pionki	Powiat radomski	Podregion radomski	Województwo mazowieckie
Liczba izb w 1 mieszkaniu	3,65	3,68	3,52	3,52
Liczba osób w 1 mieszkaniu	3,09	3,48	3,08	2,56
Liczba osób w 1 izbie	0,85	0,94	0,87	0,75
Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	75,3	76,9	69,2	68,4
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę	24,4	22,1	22,5	25,8

Źródło: GUS

W 2008 roku liczba izb w 1 mieszkaniu w gminie Pionki była najniższa tylko uzyskanej w powiecie radomskim. Przeciętna ilość osób w 1 mieszkaniu w gminie wynosi 3,09 i jest wyższa od przeciętnej w podregionie radomskim i województwie. Przeciętna liczba osób w 1 izbie w gminie jest tylko wyższa od odnotowanej na terenie województwie. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie wynosi 75,3 m² i jest wyższa od przeciętnej odnotowanej na obszarze podregionu i województwa. Przeciętna powierzchnia użytkowana na 1 osobę w gminie wynosi 24,4 m² i jest wyższa niż w powiecie i podregionie.

1.10.2. Infrastruktura techniczna gminy Pionki

1.10.2.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Sieć wodociągowa

Gmina Pionki posiada 5 podstawowych ujęć wody. Zaopatrywana jest w wodę z następujących ujęć wody podziemnej w :

- Ujęcie Mireń – studnie o wydajności 45 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 937 m³/d, zaopatrujące miejscowości gminy : Mireń, Suskowola, Działki Suskowolskie, Zalesie, Sucha, Sałki, Bieliny.
- Ujęcie Augustów - studnie o wydajności 9 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 117m³/d, zaopatrujące miejscowości : Augustów.
- Ujęcie Jedlnia - studnie o wydajności 38 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 444 m³/d – zaopatrujące miejscowości: Jedlnia, Kieszek, Huta, Kolonka, Zadobrze, Poświętne, Jedlnia Kolonia, Brzezinki, Jaroszki, Stoki, Karpówka, Jaśce, Brzeziny.
- Ujęcie Czarna - studnie o wydajności 21 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 462 m³/d – zaopatrujące miejscowości: Czarna Wieś, Czarna Kolonia, Helenów, Tadeuszów, Kościuszków, Marcelów, Wincentów, Płachty.
- Ujęcie Laski - studnie o wydajności 18 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 421 m³/d – zaopatrujące miejscowości: Laski. Obecnie ujęcie nie pracuje, woda dostarczana jest z ujęcia Mireń.

Największą wydajnością w wymiarze godzinowym charakteryzuje się ujęcie wody Mireń.

Stopień zwodociągowania gminy w roku 2009 wyniósł 100 %. Łączna długość sieci 109,40 km, liczba przyłączy 1 264 szt.

Tabela 9. Wykaz miejscowości obsługiwanych przez ujęcia wody na terenie gminy Pionki

Rodzaj wodociągu	Zasięg wodociągu
Ujęcie Mireń	Mireń, Suskowola, Działki Suskowolskie, Zalesie, Sucha, Sałki, Bieliny, Mireń
Ujęcie Augustów	Augustów
Ujęcie Jedlnia	Jedlnia, Kieszek, Huta, Kolonka, Zadobrze, Poświętne, Jedlnia Kolonia, Brzezinki, Jaroszki, Stoki, Karpówka, Jaśce, Brzeziny
Ujęcie Czarna	Czarna Wieś, Czarna Kolonia, Helenów, Tadeuszów, Kościuszków, Marcelów, Wincentów, Płachty

Źródło: UG Pionki

Tabela 10. Zużycie wody na terenie gminy Pionki w latach 2005 – 2009

Zużycie wody [dam ³]				
2005	2006	2007	2008	2009
346	395	378	405	323

Źródło: UG Pionki

Najwięcej wody zużyto na terenie gminy w 2008 roku – 405 dam³, natomiast najmniej w 2009 roku - 323 dam³ przy średniej 145 dam³/rok. W 2009 roku odnotowano spadek zużycia wody o 7 % w stosunku do 2005 roku.

Sieć kanalizacyjna

Stopień skanalizowania gminy w roku 2009 wyniósł 36 %. Łączna długość sieci 39 800 m, łączna liczba przyłączy 1171 szt. Skanalizowane wsie to Jedlnia, Kieszek, Huta, Sokoły, Żdźary, Działki Suskowolskie i Januszno, Jedlnia Kol., Zadobrze Poświętne, Suskowola, Zalesie, Kamyk i Laski.

Gmina Pionki korzysta z 2 oczyszczalni ścieków – z własnej znajdującej się w miejscowości Jedlnia. Jej wydajność to: max. 250 m³/d. Oczyszczalnia ścieków w Jedlni oparta jest na technologii osadu czynnego. Ścieki, po oczyszczeniu odprowadzane są kolektorem do rzeki .

Drugą oczyszczalnią jest Centralna Oczyszczalnia Ścieków na terenie Miasta Pionki, ul. Marii Garszwo, należąca do jednostki budżetowej Miasta Pionki – Oddział Wodno - Kanalizacyjno – Ciepłowniczy, z siedzibą przy ul. Leśnej 3, 26-670 Pionki.

Tabela 11. Zestawienie danych o ściekach odprowadzanych na oczyszczalnię w Jedlni w 2009 roku

Zarządzający	Gmina/miejscowość	Rodzaj	Projektowana	Ilość ścieków oczyszczonych *		Odbiornik
		oczyszczalni	przepustowość [m ³ /d]	[m ³ /d]	[m ³ /r]	
Gmina Pionki	Pionki	mechaniczno-biologiczna	250	86	31235	Rzeka Leniwka

Na terenie Gminy Pionki są 44 przydomowe oczyszczalnie ścieków, głównie w miejscowości Kolonka. Pozostałe nieskanalizowane gospodarstwa indywidualne posiadają szamba jedno- lub wielokomorowe. Odbiór i wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych jest dokonywany przez uprawnionego przedsiębiorcę.

1.10.2.2. Sieć gazowa

Gaz ten doprowadzany jest na terenie gminy do dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I stopnia o wydajności:

- 600 Nm³/h we wsi Januszno, zasilająca wieś Januszno,
- 3000 Nm³/h we wsi Sokoły, zasilająca wsie Jedlnia Kościelna i Żdźary [Strategia 207].

Na terenie gminy Pionki długość czynnej sieci gazowej wynosi około 29 626 m, z czego długość czynnej sieci przesyłowej wynosi 5 940 m, a rozdzielczej – 3 648 m. Sieć gazowa obsługuje 335 odbiorców na terenie gminy. Roczne zużycie gazu ziemnego na ogrzewanie mieszkań wynosi 70,80 tys. m³. Podłączonych czynnie do sieci gazowej jest 82 budynków mieszkalnych [GUS 2008]. Z sieci gazowej korzysta miejscowości: Suskowola, Działki Suskowolskie, Żdźar i Jedlnia.

Właściciele pozostałych nieruchomości na terenie gminy w celach bytowych i gospodarczych wykorzystują wymienne butle gazowe.

1.10.2.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie istnieje sieć ciepłownicza (zdalczynna), która obsługiwałaby wszystkie gospodarstwa. W związku z tym mieszkańcy we własnym zakresie zapewniają sobie ogrzewanie najczęściej korzystając z opału węglowego spalanego w przydomowych kotłowniach, bądź też wykorzystując gaz ziemny (LPG) lub olej jako źródło ciepła. Wykaz instalacji grzewczych na terenie gminy Pionki w obiektach użyteczności publicznej:

- Urząd Gminy w Pionkach – piec gazowy (moc 28 kW)

- Publiczny Zespół Szkół w Jedlni - piec gazowy (moc 120 kW)
- Publiczny Zespół Szkół w Suskowlu – piec gazowy (moc 120 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Augustowie – piec węglowy (moc 60 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Czarnej – piec olejowy (moc 190 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszkach - piec olejowy (moc 71 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Laskach - piec olejowy (moc 140 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Suchej - piec olejowy (moc 114 kW)

1.10.2.4. Układ komunikacyjny

Drogi

Podział dróg na terenie gminy przedstawia się następująco:

- drogi wojewódzkie - łączna długość tej drogi biegnącej przez teren gminy wynosi 28,7 km. Są to odcinki w ciągach dróg o numerach :
 - nr 691 – Pionki – Laski – Garbatka – Podlas – Bąkowiec – Opactwo
 - nr 737 – Radom – Pionki – Kozienice
 - nr 787 – stacja kolejowa Pionki – Suskowlu – Sucha - Zwoleń
- drogi powiatowe - łączna długość dróg powiatowych biegnących przez teren gminy wynosi 41,3 km. Są to odcinki w ciągach dróg o numerach;

Tabela 12. Wykaz odcinków dróg powiatowych na terenie gminy Pionki

L.p.	Numer drogi	Relacja	długość
1	3518W	Wola Goryńska – Stare Mąkosy – Jedlnia	7,8
2	3519W	Lewaszówka – Poświętne	9,4
3	3520W	Suskowlu – Policzna	1,9
4	3521W	Czarna – Sucha	4,7
5	3522W	Pionki - Podgóra	7,8
6	3569W	Sucha - Męciszów	2,3
7	3523W	Jedlnia – Sokoły – Pionki	3,5
8	3524W	Jedlnia-Letnisko - Czarna	1,1
9	1716W	Brzóza – Przejazd – do dr. 737	3,0
	Razem		41,3

Źródło: UG Pionki

- drogi gminne - łączna długość 107 km, są to odcinki w ciągach o numerach

Tabela 13. Wykaz odcinków dróg gminnych na terenie gminy Pionki

Lp.	Nr drogi	Przebieg
1	350801W	Jastrzębia granica gm. Pionki - Zadobrze
2	350802W	Czarna - Tadeuszów
3	350803W	Słupica granica gm. Pionki - Kościuszków
4	350804W	Czarna – Kościuszków - Sokoły
5	350805W	Pionki – Jedlnia Kolonia
6	350806W	Zadobrze - Stoki
7	350807W	Januszno – Krasna Dąbrowa
8	350808W	Laski - granica gm. Pionki Anielówka

9	350809W	Sucha - Mireń
10	350810W	Pionki - Januszno
11	350811W	Pionki - Kamyk
12	350812W	Januszno - Laski
13	350813W	Dąbrowa Kozłowska granica gm. Pionki - granica gm. Pionki Siczki
14	350814W	Droga przez wieś Jedlnia Kolonia
15	350815W	Stary Wincentów - Suskowola
16	350816W	Pionki - Augustów
17	350817W	Cudnów granica gm. Pionki – Marcelów - Kościuszków
18	350818W	Jedlnia Letnisko granica gm. Pionki - Jedlnia
19	350819W	Kieszek - granica gm. Pionki Dąbrowa Kozłowska
20	350820W	Suskowola - Zalesie
21	350821W	Suskowola – Działki Suskowolskie
22	350822W	Laski – Krasna Dąbrowa
23	350823W	Januszno - granica gm. Pionki Kociołki
24	350824W	Jastrzębska Dąbrowa granica gm. Pionki - Stoki
25	350825W	Droga przez wieś Jaśce
26	350826W	Poświętne Jedlińskie - Jaroszek
27	350827W	dr. wojewódzka nr 737 – Brzeziny - Sokoty
28	350828W	dr. przez wieś Żdźary
29	350829W	Nowy Wincentów - Kościuszków
30	350830W	Płachty – Sałki - Mireń
31	350831W	Przejazd – Stoki - granica gm. Pionki Kozłów
32	350832W	Męciszów granica gm. Pionki - Sałki
33	350833W	Sucha - Bieliny
34	350834W	Sucha - granica gm. Pionki Andrzejówka
35	350835W	dr. przez wieś Marcelów

Źródło: UG Pionki

Łączna długość dróg : wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie gminy Pionki wynosi 177 km. Największy udział stanowią drogi gminne 60 %, następnie drogi powiatowe 23 %, a drogi wojewódzkie 16 %. Długość dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej wynosi 47 km (44 %). Odległość z miejscowości Pionki do Radomia wynosi 28 km, Zvolenia 15 km, a Koźlenic 20 km.

Na obszarze gminy funkcjonuje komunikacja publiczna, która realizowana jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej. Dzięki niej mieszkańcy mogą podróżować do najbliższych miejscowości z terenu gminy i sąsiednich. Mieszkańcy korzystają z komunikacji publicznej świadczącej m.in. przez PKS S.A. w Radomiu.

Kolej

Gmina Pionki usytuowana jest przy trasie kolejowej Radom – Pionki – Dęblin, wzdłuż której na terenie gminy znajdują się 12 dworce kolejowe w miejscowości Jedlnia Kościelna i Stoki. Odcinek tej linii na terenie gminy Pionki wynosi 15,702 km. Dzięki niej mieszkańcy mogą podróżować m.in. do Radomia i Lublina.

1.10.3. Elektroenergetyka

Przez obszar gminy przebiegają linie elektroenergetyczne 110 kV. Powodują one ograniczenia w zagospodarowaniu terenów w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Ponad to występują jeszcze linie średniego napięcia 15 kV i linie rozpraszające energię do wszystkich obiektów.

Wg. informacji RZE z 2010 roku na terenie gminy Pionki znajdują następujące urządzenia sieci elektroenergetycznych tj.:

- długość linii napowietrznych WN wynosi 15,9 km
- długość linii napowietrznych ŚN wynosi 112 km i 6 km kablowych
- długość linii napowietrznych NN wynosi 122 km
- długość linii kablowych NN wynosi 4 km
- stacje transformatorowe w liczbie 86 szt.

Administratorem sieci energetycznych średniego i niskiego napięcia jest PGE S.A. Oddział w Skarżysku Kamiennym Rejonowy Zakład Energetyczny Kozienice, ul. Przemysłowa 11, 26-900 Kozienice, a wysokiego napięcia PGE S.A. Oddział w Skarżysku Kamiennym, Zakład Wysokich Napięć, Rejon Wysokich Napięć Radom, ul Średnia 49, 26-600 Radom.

1.10.4. Szkolnictwo i opieka zdrowotna

1.10.4.1. Szkolnictwo

Na terenie gminy Pionki znajduje się 7 placówek oświatowych, które zapewniają nauczanie na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Wykaz jednostek oświatowych na terenie gminy :

- Publiczny Zespół Szkół w Jedlni
- Publiczny Zespół Szkół w Suskowi
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Augustowie
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Czarnej
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszkach
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Laskach
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Sucheju

1.10.4.2. Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Pionki podstawową opiekę medyczną zapewnia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Poświętnym,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Prima” w Suskowi
- Indywidualna Praktyka Lekarza Rodzinnego w Czarnej

1.10.4.3. Kultura, zabytki i turystyka

Kultura

Na terenie gminy Pionki znajdują się gminna biblioteka publiczna w miejscowości Jedlnia
Zabytki

Kościół pw. św. Mikołaja biskupa i św. Małgorzaty męczenniczki w Jedlni. Powstał w latach 1387-1391 jako budynek drewniany fundacji Władysława Jagiełły. Budowę murowanego kościoła rozpoczęto w latach 1790-1792 z fundacji króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, wg projektu Jana Kantego Fontany. Budowę zakończył natomiast w 1834 arch. Jakub Kubicki.

Kościół był pierwotnie klasycystyczny, obecnie neorenesansowy, trój-nawowy, bazylikowy. Wyposażenie barokowe. Obecna budowla jest wynikiem całkowitego zatarcia form przez warszawskiego architekta Stefana Szyllera. Na fasadzie kościoła widnieje data ukończenia budowy świątyni - 1901.

Kapliczka z końca XVIII wieku, murowana, na czterech okrągłych słupach, z rzeźbą św. Jana Nepomucena. Zachował się jeden dzwon gotycki a drugi z datą 1580. (nr rej. 844/A/59 z 28.02.1959 r., 321/A/ z 15.06.1967 r. oraz 76/A z 09.03.1981 r.)

Poświętne

- o Cmentarz rzym.-kat. "stary", XIX-XX w., nr rej. 524/A z 08.04.1992 r.
- o Wikariat, drewniany, 1 połowa XIX w., nr rej. 357/A z 04.11.1986 r.

Sucha

Kościół parafialny p.w.św. Idziego, 1910-1913, dec. nr 516/05 z dn.22.03.2006 r. wydana przez WKZ w Warszawie

Turystyka

W Gminie Pionki rekreację i turystykę należy kojarzyć z walorami Puszczy Kozienskiej. Gmina Pionki stanowiąc obszar drugiej kategorii atrakcji turystycznej w skali kraju, ma potencjalną możliwość wykorzystania swego obszaru dla funkcji turystyki i rekreacji. Przykładem jest Park Krajobrazowy ustanowiony na obszarze Puszczy Kozienskiej, który może pełnić poza funkcją ochronną również funkcje turystyczne, choć aktywność turystyczna w rezerwach częściowych (w gminie istnieje 7 rezerwatów częściowych i 1 ścisły) ograniczać musi się jedynie do ruchu krajoznawczego, którego głównym motywem jest poznanie i który - co jest szansą dla gminy - nie wymaga kompleksowego zagospodarowania turystycznego. Na terenie Puszczy Kozienskiej utworzono 6 ścieżek dydaktycznych.

Przez gminę biegnie szereg szlaków turystycznych służących pieszym, rowerzystom i zmotoryzowanym. Infrastruktura w postaci sieci parkingów i miejsc postoju wyposażona jest w urządzenia umożliwiające wypoczynek i spożywanie posiłku w puszczy. Nie jest ona jednak dostatecznie rozbudowana. Szlaki turystyczne znakowane przebiegające przez teren Kozienskiego Parku Krajobrazowego :

Szlak Czarny

- Jedlnia Letnisko–Stoki – 11,6 km
- Żytkowice-Rezerwat „Zagożdżon” – 17 km
 - Bykowiec PKP-uoczynsko „Chrusty” – 4,8 km

Szlak Żółty

- Pionki PKP-Pionki Zachodnie PKP – 20,8 km
- Miodne-Gródek – łączna długość 20,4 km; teren KPK 13,6 km

Szlak Czerwony

- Lesiów-Warka – łączna długość 68,2 km; teren KPK 29,1 km

Szlak Niebieski

- Mniszew-Janowiec – łączna długość 106,4 km; teren KPK – 34,2 km

Trasy rowerowe

Wychodząc naprzeciw miłośnikom coraz bardziej popularnej turystyki rowerowej zaprojektowano 5 tras rowerowych wykorzystując już istniejące szlaki piesze nadające się do uczęszczania przez rowerzystów:

- Lotnisko Sadków – Siczki – Stoki - rezerwat „Ponty” - rezerwat „Zagożdżon” - Cztery Kopce – Świerże (przeprawa promowa) – długość 45 km;
- Pionki – rezerwat „Brzeźniczka” – rezerwat „Królewskie Źródło” – Kociołki - Janików – Molendy – Garbata Letnisko – Gródek – Czarnolas – długość ok. 30 km;
- Pionki – rezerwat „Ponty” – rezerwat „Zagożdżon” – Żakowa Góra – Pionki - długość ok. 21 km;
- Jedlnia Letnisko – Słupica – Ługi Helenowskie – Antonówka – Czarnolas – długość ok. 30 km;
- Zwoleń – Patkowski Kanał – Żytkowice – rezerwat „Królewskie Źródło” – długość ok. 30 km.

1.11. Działalność Samorządu Gminy w latach 2005 - 2009

Głównymi źródłami dochodów Gminy Pionki są: subwencje, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i dochody własne: podatek od nieruchomości, podatek rolny i leśny i od środków transportowych.

Tabela 14. Struktura dochodów budżetu Gminy Pionki w latach 2005 - 2009

Lata	2005	2006	2007	2008	2009
Dochody własne	2 957 468,00	3 070 844,54	3 780 299,66	4 061 609,79	4 061 554,82
Udziały w podatkach	1 408 400,00	1 782 650,99	2 086 394,83	2 359 798,49	1 965 662,10
Subwencje	8 715 849,00	9 010 839,00	10 272 828,00	11 857 967,00	13 242 337,00
Dotacje	3 581 350,00	4 246 628,72	4 935 152,00	4 848 560,25	4 764 125,76
RAZEM	16 663 067,00	18 110 962,25	21 074 674,49	23 127 935,53	24 033 679,68

Źródło GUS.; UG Pionki

Najistotniejszą grupę dochodów Gminy stanowią: dochody własne, dotacje i subwencje. Wzrost dochodów i otrzymywane od administracji rządowej kwoty subwencji rosną, dzięki którym Gmina może pozwolić sobie na określone inwestycje. Za korzystny w strukturze dochodów Gminy należy uznać wzrost udziału w podatkach. Dochody Gminy zarówno zewnętrzne, jak i własne wzrastają (ogółem zanotowano wzrost dochodów w 2009 roku w stosunku do roku 2005 roku, o 44 %. Na podstawie powyższego można uznać, że możliwości inwestycyjne Gminy wzrastają.

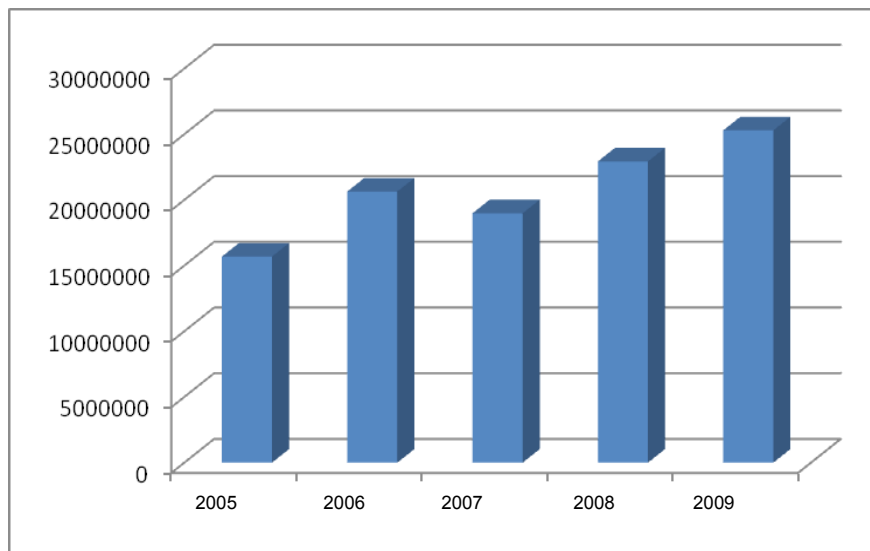
1.11.1. Wydatki

Wydatki Gminy w latach 2005 – 2009 systematycznie rosną (wzrost o 61 %), a w szczególności w latach 2007 – 2009. Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w tym okresie ulegają także wzrostowi.

Tabela 15. Wykonanie budżetu wydatków Gminy Pionki w latach 2005 – 2009

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Wydatki ogółem	15 684 041,00	20 636 168,85	18 983 344,46	22 930 249,94	25 292 255,65
Wydatki w przeliczeniu na 1 - go mieszkańca	1 556,88	2 053,15	1 890,96	2 282,30	2 515,64

Źródło: UG Pionki

Rysunek 3. Wydatki Gminy Pionki w latach 2005 - 2009

Najwyższy poziom wydatków poniesionych przez Gminę Pionki odnotowano w 2009 roku, natomiast najniższy w 2005 roku.

1.11.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska

Działania inwestycyjne Gminy Pionki z zakresu ochrony środowiska dotyczyły głównie rozbudowy systemu instalacji wodociągowej. Na w/w cele zostały pozyskane środki m.in. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Środki przeznaczone na ochronę środowiska pochodziły także z budżetu Gminy Pionki.

Tabela 16. Nakłady na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2005 - 2009 w Gminie Pionki (według najważniejszych inwestycji)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Wydatki ogółem	557 613,00	530 378,84	360 686,82	445 155,37	462 391,95
Wydatki w przeliczeniu na 1 - go mieszkańca	55,35	52,77	35,93	44,31	45,99

Źródło: UG Pionki

W latach 2005 – 2009 odnotowano spadek wydatków na ochronę środowiska w gminie. W analizowanym okresie spadek wyniósł 17 %.

Inwestycje w ochronie środowiska dotyczyły głównie finansowania przez Gminę w minionych latach:

- budowy kanalizacji : Kamyk – Zalesie, Zadobrze, Poświętne, Suskowola, Działki Januszno, Suskowola, Laski
- budowy przydomowych oczyszczalni ścieków

- budowy/przebudowy dróg : Helenów, Adolfin, Bieliny, Jedlnia Kolonia, Płachty –Ogrody, Marcelów, Januszno, Marcelów-Kościuszków, Kamyk, Bieliny, dojazdowej do boiska w Czarnej, Poświętne – Jaśce, Marcelów – Maryno, Czarna, Wincentów, Mireń Laski, Płachty.

2. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

2.1. Powietrze atmosferyczne

2.1.1. Przepisy prawne

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na mocy ustawy „Prawo ochrony środowiska” (tekst jednolity z 2008 r. Dz. U. z Nr 25, poz. 150) dokonuje corocznej oceny poziomów substancji w powietrzu we wszystkich strefach województwa. Klasyfikacja stref jest dokonywana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. (Dz. U. Nr 47, poz. 281) w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji. Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, wydzielając strefy, dla których poziom:

- ✓ chociaż jednej substancji przekracza poziom powiększony o margines tolerancji – klasa **C**
- ✓ chociaż jednej substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji – klasa **B**
- ✓ poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego – klasa **A**.

2.1.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza

Według zapisów ww. rozporządzenia w województwie mazowieckim klasyfikację dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu PM10, tlenku węgla, benzenu oraz ołowiu, arsenu, niklu, kadmu i benzo(a)pirenu w pyłe wykonuje się m.in. w strefie radomsko – zwoleńskiej (PL.14.16.z.05) do której należy m.in. gmina Pionki. Natomiast klasyfikację dla ozonu prowadzi się w strefie mazowieckiej w skład której wchodzi również gmina Pionki.

Na terenie gminy Pionki nie ma punktów pomiaru zanieczyszczenia powietrza. Zlokalizowane najbliższe stanowisko pomiarowe na terenie strefy radomsko – zwoleńskiej znajduje się w Zwoleniu w odległości 19 km na kierunku północno - zachodnim.

Tabela 17. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy radomsko – zwoleńska	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy					
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO
Rok 2010	A	A	A	A	A	A

*Źródło: WIOŚ w Warszawie [2010] * - strefa mazowiecka*

Tabela 18. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla substancji zawartych w pyłe PM 10

Nazwa strefy radomsko – zwoleńska	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy				
	AS	Ni	B/a/P	Cd	O ₃ *
Rok 2010	A	A	C	A	C

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2010] * - strefa mazowiecka

Ocena w strefie wymienionej w tabeli 18 dla ozonu i benzo/a/pirenu wskazuje na wzrost emisji powierzchniowej (komunikacja, niska emisja z budynków opalanych indywidualnie) będącej przyczyną wysokich stężeń przedstawiciela wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych [Ocena 2010].

Tabela 19. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Nazwa strefy radomsko – zwoleńska	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃ *
Rok 2010	A	A	A/C**

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2010] * -strefa mazowiecka, ** cel długoterminowy

2.1.3. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Pionki są:

- procesy technologiczne i procesy energetycznego spalania paliw (na terenie gminy funkcjonują kotłownie komunalne),
- emisja komunikacyjna (ze względu na natężenie ruchu, pojazdy przemieszczające się drogami wojewódzkimi nr 691,737,787 oraz drogami powiatowymi i gminnymi, które są podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza), stwarza zagrożenie dla środowiska w pobliżu dróg o znacznym natężeniu ruchu kołowego. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze),
- emisja niska (indywidualne gospodarstwa domowe ogrzewane są poprzez własne kotłownie węglowe lub piece), duży wpływ na stan czystości powietrza ma ta emisja, która pochodzi z lokalnych kotłowni, palenisk indywidualnych oraz środków transportu. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Tabela 20. Wykaz obiektów mogących pogorszyć stan środowiska na terenie gminy Pionki

Rodzaj obiektu	Ilość	Lokalizacja
Droga wojewódzka	3	nr drogi 691,737,787
Oczyszczalnia ścieków	1	Jedlnia
Stacja paliw płynnych i gazowych	5	?
Ośrodek zdrowia	3	Poświętne, Suskowola
Kotłownia	8 ?	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Gminy w Pionkach • Publiczny Zespół Szkół w Jedlni Publiczny Zespół

		Szkół w Suskowlu <ul style="list-style-type: none"> • Publiczna Szkoła Podstawowa w Augustowie • Publiczna Szkoła Podstawowa w Czarnej ● Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszkach ● Publiczna Szkoła Podstawowa w Laskach ● Publiczna Szkoła Podstawowa w Suchej -
--	--	---

Źródło: UG Pionki

2.1.4. Sieć gazowa

Gmina Pionki jest zgazyfikowana w 9,9 % [GUS 2008]. Do sieci gazowej są podłączone budynki mieszkalne i jeden użyteczności publicznej.

Liczba przyłączy do sieci gazowej wskazuje na 5 % udział gminy w ogólnej liczbie przyłączy do sieci gazowej na terenie powiatu w 2008 roku. Wg. stosunku sieci rozdzielczej na 100 km² powierzchni terenu gminy do długości sieci gazowej jest o 71 % wyższy w stosunku do wartości tego wskaźnika odnoszącego się do powiatu.

Tabela 21. Stopień zgazyfikowania powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku

Powiat/Gmina	Wskaźnik	
	100 km ² /długość sieci [km]	liczba przyłączy
Powiat	23	8 821
Gmina Pionki	6,7	444

Źródło: GUS

Tabela 22. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości zużytego gazu do sieci gazowej i jej długości na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku

Powiat/Gmina	Ilość zużytego gazu [tys m ³]	Długość sieci gazowej [m]
Powiat	7 457,70	451 682
Gmina Pionki	212,40	35 872

Źródło: GUS

Ilość zużytego gazu na terenie gminy Pionki w 2008 roku stanowiła 2,85 % ogólnie zużytego na terenie powiatu. Natomiast długość sieci gazowej na terenie gminy stanowi 7,94 % udziału w skali całego powiatu.

Tabela 23. Zużycie gazu na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku w przeliczeniu na 1 – mieszkańca i korzystającego / odbiorcę

Powiat/Gmina	Zużycie gazu [m ³]	
	na 1 mieszkańca	na korzystającego / odbiorcę
Powiat	30,2	879,8
Gmina Pionki	21,6	653,5

W 2008 roku na 1 mieszkańca gminy Pionki przypada zużycie gazu w ilości 21,6 m³, a na korzystającego / odbiorcę – 653,5 m³ [GUS 2008]. Pierwsze wskazuje na niższe zużycie o 28 % gazu przez statystycznego mieszkańca gminy w stosunku do ogólnego zużycia gazu na terenie powiatu radomskiego. Drugie wskazuje także na niższe zużycie gazu przez korzystającego / odbiorcę na terenie gminy o 26 %.

2.1.5. Wnioski

Wyniki analizy poziomów zanieczyszczeń w powietrzu na terenie gminy Pionki przekraczają dopuszczalne normy. Głównym źródłem zanieczyszczenia antropogenicznego atmosfery jest wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego oraz niska emisja pochodząca głównie z palenisk domowych w wymiarze sezonowym.

Strefa radomsko – zwoleńska, do której należy gmina z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia i ochrony roślin została zakwalifikowana do klasy A.

Wyjątek stanowi klasyfikacja kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia i roślin dla substancji ozonu, wobec której teren gminy Pionki, przynależący ogólnie do strefy mazowieckiej zakwalifikowano do klasy C oraz określonych w celu ochrony zdrowia dla substancji benzo/a/pirenu wobec, której teren gminy Pionki, przynależący do strefy radomsko – zwoleńskiej zakwalifikowano także do klasy C. Klasyfikacja poziomu ozonu i benzo/a/pirenu wskazuje na wzrost emisji powierzchniowej (komunikacja, niska emisja z budynków opalanych indywidualnie), która jest przyczyną wysokich stężeń przedstawiciela wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

Rozwój gazyfikacji, a także dalsza modernizacja dróg w gminie w przyszłości powinny przyczynić się do poprawy stanu atmosfery.

2.2. Hałas

2.2.1. Przepisy prawne

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. z 2008 r. Dz. U. Nr 25, poz. 150 z póź. zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z póź. zm.), reguluje przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska. W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002 / 49 / EC).

Hałas - dźwięk określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy).

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826) określa:

DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU

Tabela 23a. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq, D}$ i $L_{Aeq, N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq, D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq, N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq, D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq, N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	65	55	55	45

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

2.2.2 Pomiary hałasu

Na terenie gminy Pionki nie przeprowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego. Natomiast pomiar hałasu komunikacyjnego został przeprowadzony w najbliższym położonym punkcie tj. na terenie miasta Pionki, którego wyniki zawiera tabela 24.

Tabela 24. Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Pionki w 2007 roku

Miejscowość	Ulica	Pora dnia			Pora nocy		
		pojazdy					
		Laeq [dB]	osobowe [poj/h]	ciężarowe [poj/h]	Laeq [dB]	osobowe [poj/h]	ciężarowe [poj/h]
Pionki	ul. Leśna (dr. woj. 787)	60,9	502	19	59,7	194	3
	ul. Leśna (dr. woj. 787)	61,2	468	23	59,9	184	1

Źródło: Monitoring [2007]

Pomiary wykonano przy drodze wojewódzkiej nr 787. Równoważny poziom dźwięku dla pory dnia zawierał się od 60,9 dB do 61,2 dB, a dla pory nocy od 59,7 dB do 59,9 dB i przekraczał dopuszczalny.

2.2.3. Źródła hałasu

Podstawowe źródła hałasu na terenie gminy Pionki :

- źródła stacjonarne, zainstalowane na terenach jednostek organizacyjnych,
- indywidualne i publiczne źródła mobilne (samochody osobowe, ciężarowe, transport komunikacji zbiorowej),
- hałas szynowy (kolejowy)

Emitentami hałasu przemysłowego, na obszarze gminy są:

- kotłownie,
- zakłady produkcyjne i rzemieślnicze o zróżnicowanym profilu

Źródłami hałasu w działalności rolniczej są głównie: systemy wentylacyjne (czerpnie, wyrzutnie, suszarnie), sprężarki, pompy i transport.

2.2.4 Wnioski

Największym źródłem hałasu na obszarze gminy Pionki jest komunikacja drogowa, w szczególności na drodze wojewódzkiej. Z uwagi na zwiększającą się liczbę pojazdów mechanicznych natężenie hałasu będzie stopniowo wzrastać.

2.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa

2.3.1. Wprowadzenie

Hydrografię gminy Pionki tworzą wody powierzchniowe, które występują w postaci obiektów liniowych i obszarowych. Obiekty liniowe są to cieki powierzchniowe, tzw. wody płynące, wody obszarowe natomiast to zbiorniki wodne. Gmina Pionki położona jest w zlewni dwóch rzek: Zagożdżonka, będąca lewobrzeżnym dopływem Wisły oraz Leniwa – prawobrzeżny

dopływ Radomki, Pacynki wraz z Gzówką dopływem rzeki Mlecznej i Modrzejowianki (dopływ Iłżanki).

2.3.2. Wody powierzchniowe

Ocenę jakości wód powierzchniowych Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie prowadzi w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U.2008 Nr. 162 poz. 1008)*.

Na terenie gminy Pionki nie jest usytuowany punkt badania stanu jakości wód powierzchniowych. Badaniami monitoringu diagnostycznego były objęte wody powierzchniowe przepływające przez teren gminy, poza jej granicami tj.:

- *Leniwa* w punkcie kontrolnym Lewaszówka gm. Jastrzębia (powiat radomski) poniżej terenu gminy Pionki, na 2,80 km biegu rzeki, wody powierzchniowe charakteryzowała IV - klasa czystości w zakresie klasyfikacji jakości tych wód.
- *Mleczna* w punkcie kontrolnym Jastrzębia (powiat radomski) poniżej terenu gminy Pionki, na 2,50 km biegu rzeki, wody powierzchniowe charakteryzowała V - klasa czystości w zakresie klasyfikacji jakości tych wód.
- *Pacynka* w punkcie kontrolnym poniżej Lesiowa (ujście do Mlecznej) (pow. radom), poniżej terenu gminy Pionki, na 0,20 km biegu rzeki, wody powierzchniowe charakteryzowała V - klasa czystości w zakresie klasyfikacji jakości tych wód.

Klasyfikacja jakości wód powierzchniowych w pierwszym przypadku wynika w szczególności z zawartości : OWO, azotu Kjeldahla i og. lb. b. coli. Z kolei klasyfikacja jakości wód powierzchniowych w drugim przypadku wynika z zawartości : zawiesiny ogólnej, BZT₅, ChZT_{Cr}, amoniaku, azotu Kjeldahla, azotu ogólnego, fosforanów, fosforu ogólnego, lb. b. coli fek i og. lb. b. coli stężenia. Jakość analizowanych wód w trzecim przypadku wynika głównie z zawartości zawiesiny ogólnej, BZT₅, ChZT_{Cr}, azotu ogólnego, azotu Kjeldahla, azotynów, azotu ogólnego, fosforanów, lb. b. coli fek.i og. lb. b. coli stężenia.

Na tej podstawie należy uznać, że największe zagrożenie powodują ścieki komunalne gromadzone w nieszczelnych jak i opróżnianych w sposób niekontrolowany szambach, a także odprowadzane bez oczyszczenia bezpośrednio do wód powierzchniowych. Rozwiązanie tego problemu będzie możliwe po rozbudowie zbiorczych systemów kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie zlewni analizowanych rzek.

Znaczące zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych mogą stanowić także spływy powierzchniowe związków biogenych, środków ochrony roślin, nawozów mineralnych jak również gnojowicy wytwarzanej w gospodarstwach hodowlanych, na terenie zlewni rzek.

2.3.3. Wody podziemne

Ocenę jakości tych wód Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie prowadzi w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 sierpnia 2008 r. w sprawie kryteriów i oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008. Nr. 143 poz. 896)*.

Wody podziemne rozumie się przez to wody występujące pod powierzchnią ziemi w wolnych przestrzeniach skał skorupy ziemskiej. W zależności od głębokości występowania użytkowych poziomów wodonośnych są mniej narażone na zanieczyszczenia niż wody powierzchniowe.

Na terenie gminy w miejscowości Pionki znajduje się punkt nr 1132 (21°26'32", 51°28'29") badania wód podziemnych. Wody podziemne (wgłębne) na terenie gminy charakteryzuje III klasa czystości [WIOŚ 2008]. Niniejsze wynika z zawartości żelaza w wodach podziemnych. Główny poziom wodonośny na terenie gminy to poziom czwartorzędowy i górnokredowy.

Tabela 25. Eksploatacja ujęć wody na terenie gminy Pionki w 2009 roku

L.p.	Ujęcie wód podziemnych	Głębokość [m]	Ilość pobranej wody [dam ³]
1.	Augustów	100	151
2.	Czarna	100	24
3.	Jedlnia	70	108
4.	Mireń	100	38

Źródło: UG Pionki

W 2009 roku z ujęć wody na terenie gminy pobrano łącznie 321 dam³ wody. Najwięcej wody pobrano z ujęcia w Jedlni – 108 dam³.

2.3.4. Gospodarka wodno – ściekowa

2.3.4.1. Regulacje prawne gospodarki wodno - ściekowej

Gospodarka ściekowa regulowana jest *ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006 nr 123, poz. 858 z późn. zm.)*, *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 roku w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 Nr 137, poz. 984 z późn. zm.)* oraz *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 roku - w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U.2002 Nr 134 poz. 1140)*. Zgodnie z *art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska*, ścieki (substancje ciekłe, wprowadzone bezpośrednio lub za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do wód) zmieniają stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny wód, działając niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy. Ścieki powstają w wyniku bytowania człowieka oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i rolniczej (ścieki bytowo – gospodarcze, ścieki przemysłowe, ścieki komunalne, wody opadowe, wody podgrzane).

2.3.4.2. Sieć wodociągowa

Gmina Pionki jest zwodociągowana w 100 % wg. danych z 2009 roku. Mieszkańcy są zaopatrywani w wodę ujmowaną w czterech ujęciach na terenie gminy. Do sieci przyłączone

są gospodarstwa domowe i obiekty użytku publicznego. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej wskazuje na 8,64 % udział gminy w ogólnej liczbie przyłączy do sieci wodociągowej na terenie powiatu w 2008 roku. Wg. stosunku sieci rozdzielczej na 100 km² powierzchni terenu gminy do długości sieci wodociągowej jest o 47,88 % niższa w stosunku do wartości tego wskaźnika odnoszącego się do powiatu.

Tabela 26. Stopień zwodociągowania powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku

Powiat/Gmina	Wskaźnik	
	100 km ² /długość sieci [km]	liczba przyłączy
Powiat	108,6	31 581
Gmina Pionki	52,0	2 729

Źródło: GUS

Tabela 27. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości pobranej wody z instalacji wodociągowej i jej długości na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku

Powiat/Gmina	Ilość pobranej wody [dam ³]	Długość sieci wodociągowej [km]
Powiat	4 286,4	1 661,4
Gmina Pionki	198,1	119,5

Źródło: GUS

Ilość pobranej wody do celów użytkowych na terenie gminy Pionki w 2008 roku stanowiła 4,62 % ogólnego jej zużycia na terenie powiatu. Natomiast długość sieci wodociągowej na terenie gminy stanowi 7,19 % udziału w skali całego powiatu.

Tabela 28. Zużycie wody na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku w przeliczeniu na 1 – mieszkańca i korzystającego / odbiorcę

Powiat/Gmina	Zużycie wody [m ³]	
	na 1 mieszkańca	na korzystającego / odbiorcę
Powiat	29,3	46,1
Gmina Pionki	20,1	27,1

Źródło: GUS

W 2008 roku na 1 mieszkańca gminy Pionki przypada zużycie wody w ilości 20,1 m³, a na korzystającego / odbiorcę – 27,1 m³ [GUS 2008]. Pierwsze wskazuje na niższe zużycie o 31 % wody przez statystycznego mieszkańca gminy w stosunku do ogólnego zużycia wody na terenie powiatu radomskiego. Drugie również wskazuje na niższe zużycie wody przez korzystającego / odbiorcę na terenie gminy o 41 %.

2.3.4.3. Sieć kanalizacyjna

Gmina Pionki jest skanalizowana w 36 % wg. danych z 2009 roku. Ścieki gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy odprowadzane są w części na oczyszczalnię ścieków komunalnych w Jedlni i w Pionkach. Wg. UG Pionki w 2009 roku na oczyszczalnię ścieków w Jedlni odprowadzono 33 dam³, a w Pionkach 40 dam³. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej wskazuje na 14,79 % udział gminy w ogólnej liczbie przyłączy do sieci wodociągowej na terenie powiatu w 2008 roku. Wg. stosunku sieci rozdzielczej przypadającej na 100 km² powierzchni terenu gminy do długości sieci kanalizacyjnej jest o 61,81 % wyższy w stosunku do wartości tego wskaźnika odnoszącego się do powiatu.

Tabela 29. Stopień skanalizowania powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku

Powiat/Gmina	Wskaźnik	
	100 km ² /długość sieci [km]	liczba przyłączy
Powiat	23,3	6 775
Gmina Pionki	14,4	1 002

Źródło: GUS

Tabela 30. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości ścieków odprowadzonych do kanalizacji sanitarnej i jej długości na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku

Powiat/Gmina	Ścieki odprowadzone [dam ³]	Długość sieci kanalizacyjnej [km]
Powiat	1 868,6	356,6
Gmina Pionki	68,6	33,0

Źródło: GUS

Ilość ścieków odprowadzonych na oczyszczalnię na terenie gminy Pionki w 2008 roku stanowiła 3,67 % ogólnie odprowadzonych na terenie powiatu. Natomiast długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy stanowi 9,25 % udziału w skali całego powiatu.

2.3.4.4. Systemy melioracyjne

Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Oddział w Radomiu Inspektorat w Kozienicach, ul. Kochanowskiego 27, 26-900 Kozienice, zajmuje się konserwacją urządzeń melioracyjnych na terenie Gminy Pionki.

Wg. UG Pionki długość cieków wodnych na terenie Gminy Pionki wynosi 32,701 km, w tym cieki uregulowane 13,200 km. Powierzchnia terenów zdrenowanych (sieć drenażowa) to 540 ha, a obszary zmeliorowane urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych – 1289 ha, w tym grunty orne 489 ha oraz trwałe użytki zielone 800 ha. Długość rowów na terenie gminy wynosi 81,118 km

2.3.4.5. Główne źródła zanieczyszczeń

Znaczącym zagrożeniem dla stanu sanitarnego wód powierzchniowych na terenie gminy stała się nieuporządkowana gospodarka ściekowa oraz niewłaściwe stosowanie organicznych nawozów: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

Gminę Pionki charakteryzuje przewaga terenów płaskich i lekko falistych. Dla tak ukształtowanej powierzchni zgodnie z badaniami IMGW, Instytut Ekologii PAN oszacował wielkość spływu powierzchniowego:

- dla gruntów ornych 10 -15 kg N całk /ha rok i 0,4 - 0,7 kg P całk /ha rok,
- dla zielonych użytków rolnych 8 -10 kg N całk /ha rok i 0,3 - 0,5 kg P całk /ha rok,
- dla lasów 5-6 kg N całk /ha rok i 0,1-0,2 kg P całk /ha rok.

2.3.5. Wnioski

Dotychczasowe ograniczone skanalizowanie terenu gminy, wskazuje na konieczność podjęcia działań inwestycyjnych dla budowy systemu kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, aby zapewnić dostęp gospodarstw domowych do wspomnianego systemu kanalizacji sanitarnej.

2.4. Odpady

2.4.1. Przepisy prawne

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn.zm.). Powszechna zasada gospodarowania odpadami (Rozdział 2 art. 5 Ustawy o odpadach) brzmi „Kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić tak aby:

- zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
- zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi”.

Zgodnie z Dyrektywą 91/156 EEC od roku 2002 w krajach Unii Europejskiej zabronione będzie składowanie odpadów bez wcześniejszego ich przetworzenia. Podstawowymi kierunkami działań będzie zmniejszanie ilości odpadów do wywiezienia poprzez selektywną zbiórkę i zagospodarowanie odpadów oraz stworzenie nowoczesnych zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady. Wizja unijnych składowisk przewiduje deponowanie odpadów wyłącznie przetworzonych, tzn. takich, w których zawartość frakcji organicznych nie przekracza 5%, a wartość opałowa nie jest wyższa niż 6000 kJ/kg. Odpady organiczne powinny być w całości kompostowane.

Rozwiązania dotyczące gospodarki odpadami w gminie zostały przyjęte Uchwałą Rady Gminy Nr VIII/44/2007 z dnia 27 kwietnia 2007 ze zmianą wprowadzoną Uchwałą Rady Gminy Pionki Nr XXIV/114/2008 z dnia 21 lipca 2009 roku i zmianą wprowadzoną Uchwałą Rady Gminy Pionki Nr LXIIXI/228/2010 z dnia 25 czerwca 2010. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Pionki.

2.4.2. Odpady komunalne

Odpady z terenu gminy Pionki są odbierane przede wszystkim przez P.U.H. Eko – Sam - Kaszewska Wola 30, 26-806 Stara Błotnica i poddawane procesowi odzysku oraz unieszkodliwienia poza terenem gminy.

Niesegregowane odpady komunalne na terenie gminy Pionki w gospodarstwach domowych są gromadzone w workach z tworzywa sztucznego o poj. 120 dm³.

Odbiór odpadów komunalnych z terenu obiektów infrastruktury jest realizowany przez Miejski Zakład Usług Komunalnych - Pionki, ul. Zwoleńska 1. Odpady wytwarzane w obiektach infrastruktury gromadzone są w workach z tworzywa sztucznego o poj. 120 dm³, a także za pośrednictwem kontenerów typu KP-7 ustawionych w sąsiedztwie cmentarzy.

Zmieszane odpady komunalne odbierane na terenie gminy bez przeładunku są transportowane do P.P.H.U. Radkom Sp. z o.o. w Radomiu ul. Witosa 76, 26 – 600 Radom w celu poddania ich odzyskowi i unieszkodliwianiu.

Tabela 31. Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych na terenie gminy Pionki w latach 2005 – 2009

Pionki	Ilość odpadów [Mg]				
	2005	2006	2007	2008	2009
Razem	202,70	250,91	250,59	381,42	527,60

Źródło: UG Pionki

Na terenie gminy Pionki największą ilość odpadów komunalnych odebrano w 2009 roku – 527,60 Mg, natomiast najmniej – 250,59 Mg w 2007 roku. Średnia ilość odpadów zebranych na tym terenie wyniosła ok. 323 Mg/rok.

Zbiórka odpadów gromadzonych w sposób selektywny na terenie gminy Pionki jest realizowana m.in. przez P.U.H. Eko – Sam - Kaszewska Wola 30, 26-806 Stara Błotnica. Do gromadzenia odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych, w sposób selektywny (frakcja sucha) wykorzystywane są kolorowe worki z tworzywa sztucznego o poj. 120 dm³.

Zbierane selektywnie odpady komunalne na terenie gminy przez P.U.H. Eko – Sam” - Kaszewska Wola 30, 26-806 Stara Błotnica i inne podmioty posiadające stosowane decyzje

podlegają odzyskowi poza terenem gminy m. in. w instalacjach na terenie województwa mazowieckiego.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem utrzymania czystości i porządku odpady komunalne gromadzone w sposób nieselektywny i selektywny na terenie gminy Pionki są odbierane co najmniej jeden raz w miesiącu.

Łączna ilość wysegregowanych odpadów komunalnych na terenie gminy w 2009 roku wyniosła 262 Mg.

2.4.3. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym

Na terenie gminy zgodnie z danymi WPGO [2007] wśród odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym dominują głównie: zużyte baterie i akumulatory ołowiowe, lampy fluorescencyjne, przepracowane oleje, przeterminowane leki, termometry rtęciowe i chemikalia. Zużyte małogabarytowe urządzenia elektryczne i elektroniczne są zbierane przez P.U.H. Eko – Sam - Kaszewska Wola 30, 26-806 Stara Błotnica.

Brak kompleksowego systemu zbierania i unieszkodliwiania pozostałych odpadów w wymienionym rodzaju sprzyja najczęściej umieszczaniu tych odpadów przez mieszkańców w urządzeniach na odpady komunalne, skąd są wywożone na składowisko odpadów komunalnych.

2.4.4. Wnioski

Odpady komunalne są odbierane przez podmioty uprawnione i unieszkodliwiane poza terenem gminy.

Docelowo odpady komunalne z terenu gminy będą wywożone do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami znajdującego w Obszarze Radomskim tj. do instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych (ZUOK oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne) zarządzane przez PPUH „RADKOM” w Radomiu ul. Witosa 76 i innych instalacji.

Odpady inne niż niebezpieczne i obojętne wytwarzane na terenie gminy Pionki w oczyszczalni ścieków komunalnych wg. UG Pionki są wykorzystywane w rolnictwie oraz do rekultywacji gruntów.

Gmina Pionki zawarła porozumienie z Gminą Miasta Radomia w dniu 26.06.2008 roku w przedmiocie odzysku i unieszkodliwiania odpadów wytwarzanych na jej terenie, w instalacji P.P.H.U. Radkom Sp. z o.o. w Radomiu ul. Witosa 76.

2.5. Gleby

2.5.1. Wprowadzenie

Na stan gleb ma wpływ wiele czynników zewnętrznych, m.in.: procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, oraz prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie środków ochrony roślin). Niebagatelne znaczenie ma również świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

Tabela 32. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Pionki

Rodzaj użytków	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Użytki rolne	7 326	32
w tym grunty orne	5 920	81
Łąki trwałe i pastwiska	1 311	18
Sady	95	1
Lasy i grunty zadrzewione	14 542,4	63
Tereny inne i nieużytki	1 114	5

Źródło: UG Pionki

W powyższym zestawieniu użytkowania gruntów największy obszar zajmują lasy i grunty leśne – 63 %. Użytki rolne stanowią niższy udział – 32 % ogólnej powierzchni gminy. Same grunty orne stanowią aż 81 % całkowitej powierzchni użytków rolnych. Natomiast sady łąki i pastwiska stanowią – 18 %, a najmniej sady 1 %.

2.5.2. Typy gleb

Na obszarze gminy Pionki najliczniej reprezentowane są gleby najłabsze V i VI klasy bonitacyjnej, które stanowią 67 % wszystkich użytków rolnych. Obszary dobrych gleb IV klasy bonitacyjnej znajdują się w centralnej części gminy w okolicach miasta Pionki oraz w miejscowościach: Tadeuszów, Czarna i Czarna Kolonia, Suskowola i Działki Suskowolskie, Zalesie, Wincentów i Żdźary. W miejscowościach tych obszary gleb IV klasy bonitacyjnej zajmują powierzchnie od 20% obszaru wszystkich gleb (Brzeziny, Czarna Wieś, Jedlnia Kolonia, Poświętne, Suskowola, Wincentów, Sucha) poprzez około 25% (Tadeuszów, Jedlnia, Laski) do około 60% (Żdźary). Znacznie mniejszy udział gleb IV klasy bonitacyjnej, w granicach 1-5% ogólnej powierzchni gleb, występuje w miejscowościach Januszno, Kieszek, Krasna Dąbrowa i Mireń. .

Gleby III klasy bonitacyjnej, prawnie chronione znajdują się w miejscowościach Jedlnia (30 ha) i Bieliny (10 ha).

Udział poszczególnych klas bonitacyjnych gleb na terenie gminy kształtuje się następująco:

- gleby III klasy bonitacyjnej 1%
- gleby IV klasy bonitacyjnej 32 %
- gleby V-VI klasy bonitacyjnej 67 %.

Pomimo słabej przydatności tutejszych gleb do produkcji rolniczej gmina Pionki ma charakter rolniczy.

W związku z takim zróżnicowaniem warunków glebowych, możliwości intensyfikacji produkcji roślinnej są ograniczone. W strukturze przydatności rolniczej największy udział mają kompleksy najłabsze – żytni słaby, bardzo słaby oraz pastewny słaby. Około 30 % powierzchni gruntów ornych zajmują gleby średniej jakości kompleksów – pastewnego mocnego i żytniego dobrego. Gleby te sprzyjają uprawie roślin o średnich wymaganiach glebowych (jęczmień, motylkowe, strączkowe, warzywa, jagodowe). Użytki zielone natomiast zajmują gleby średniej i słabej jakości.

Zagrożenie erozją gleb jest niewielkie, pojawia się ono w strefach krawędziowych dolin i obniżen morfologicznych. Spowodowane jest wzrostem spadków i wysokości względnych [GPOS 2004]..

2.5.3. Odczyn gleb

Na obszarze powiatu radomskiego jak i gminy Pionki dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym pH od 4,5 do pH 5,5, których udział jest znaczący i waha się w granicach 61 – 80 %. Spowodowane jest to stanem naturalnym. Odporność gleb na degradację waha się od średniej do bardzo małej. Uwarunkowane jest to rodzajem skały macierzystej.

Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne gleb - wapnowanie i nawożenie. Udział gleb wymagających wapniowania waha się w granicach 41 – 60 %, bowiem zabieg ten ogranicza niepożądane skutki nadmiernego zakwaszenia gleb. Ma ono na celu poprawę odczynu oraz wpływa korzystnie na większość właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych gleb [Raport 2007].

2.5.4. Monitoring gleb

Badania właściwości agrochemicznych gleb w Polsce prowadzi Krajowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Wesolej. Wraz z 17 Okręgowymi Stacjami obejmuje swoim zasięgiem obszar całego kraju. Obszarem powiatu przysuskiego zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Kielcach. Do zadań Stacji należy między innymi:

- wykonywanie analiza gleb, roślin, płodów rolnych i leśnych;
- doradztwo w sprawach nawożenia;
- wykonywanie badań jakości nawozów;
- wykonywanie ekspertyz i wydawanie opinii dotyczących zasobności gleb, składu chemicznego roślin i nawozów oraz prawidłowego stosowania nawozów;
- prowadzenie działalności szkoleniowej w powyższym zakresie.

2.5.5. Wnioski

Gleby na terenie gminy Pionki odpowiadają średnim korzyściom w produkcji rolnej. Są to gleby stosunkowo mało zdewastowane i zdegradowane. Gleby gminy Pionki wymagają odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, w tym odpowiednich dawek nawożenia dla prawidłowego wzrostu roślin uprawnych oraz utrzymania na odpowiednim poziomie zasobności gleby. Konieczne jest zatem nawożenie, wapnowanie ze względu na ich kwaśny odczyn.

2.6. Surowce mineralne

2.6.1. Wprowadzenie

Kopalinami występującymi na terenie województwa mazowieckiego są głównie czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste.

Związane jest to czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

2.6.2. Występowanie kopalin

W obrębie gminy znajdują się cztery złoża kruszywa naturalnego: Tadeuszów, Kieszek, Jaroszowa Góra i Płachty. Złoże Tadeuszów posiada zasoby rozpoznane szczegółowo (w kat. A+B+C1) w ilości 17 tys. ton. Złoże Kieszek jest zarejestrowane a złoże Jaroszowa Góra posiada projekt badań geologicznych na udokumentowanie zasobów w kategorii C2. Kruszywo ze złoża Jaroszowa Góra, ze względu na wysoką jakość mogłoby być przydatne do produkcji betonów, zapraw i innych celów budowlanych. Ze względu jednak na położenie na terenach Kozienickiego Parku Krajobrazowego nie może być eksploatowane. Podobny problem dotyczy złoża w Kieszku, położonego częściowo na terenie KPK. Złoże Tadeuszów w Jedlni przeznaczone jest do eksploatacji piasków wydmywanych nadających się do produkcji betonów i zapraw budowlanych. Złoże Płachty posiada zasoby rozpoznane szczegółowo (w kat. A+B+C1) w ilości 130 tys. ton.

W obrębie gminy Pionki dość licznie występują torfy (trzciniowce, turzycowe, drzewne i mszyste). Są to torfowiska niskie o niewielkiej miąższości. Występowanie torfowisk łączy się z podmokłościami w dnach dolin rzecznych. Tworzą je torfy trzciniowe, turzycowe, drzewne i mszyste. W obrębie gminy zidentyfikowano szereg obszarów występowania torfów, które udokumentowano jako złoża. Są to torfowiska niskie o niewielkiej miąższości. Jako kolizyjną lokalizację złoża do eksploatacji zakwalifikowano usytuowanie na terenie KPK i jego otuliny oraz rezerwatu Ługi Helenowskie - usytuowanego na południu gminy, o powierzchni 53 ha (na obszarze gminy). Brak kolizyjności występuje na obszarze występowania złóż Miodna - Męciszów, obszary usytuowane poza rezerwatem Ługi Helenowskie i Pionki - Drużanka (południowo-zachodnie rejony gminy).

Obecnie eksploatowane tereny powinny posiadać opracowany kierunek rekultywacji po zakończeniu eksploatacji. Pozwoli to zminimalizować ujemne skutki wydobycia na środowisko naturalne [Strategia 2007].

2.7. Pola elektromagnetyczne

Przez teren gminy przebiegają:

- linie wysokiego napięcia
- linie średniego napięcia
- linie niskiego napięcia doprowadzające energię do wszystkich obiektów i odbiorców na terenie gminy
 - linie zasilania
 - stacje transformatorowe SN/n.n
 - urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w ośrodku medycznymi.

Znacząca część miejscowości sołeckich na terenie gminy posiada oświetlenie uliczne.

Na terenie gminy Pionki zlokalizowane są punktowe źródła promieniowania elektromagnetycznego – 2 anteny sieci komórkowej (anteny sektorowe i radiolinii) Centertel, Są one usytuowane w miejscowościach : Babia Góra k/Augustowa i Działki Suskowskie. Wszystkie miejscowości na terenie gminy mają połączenie telefoniczne.

Głównym operatorem jest TP S.A. Ponadto działa telefonia radiowa MNI Telecom S.A. i in. Liczba abonentów Internetu szeroko pasmowego na terenie gminy Pionki wynosi ogółem [UKE 2009].

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie, nie prowadził dotychczas okresowych badań kontrolnych poziomów pól promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie gminy Pionki [WIOŚ 2010].

Najbliższy punkt w którym prowadzono monitoring pól elektromagnetycznych znajduje się w centrum Radomia, który jest oddalony o 28 km.

2.8. Lasy i ochrona przyrody

2.8.1. Wprowadzenie

Podstawowym aktem prawnym regulującym tą dziedzinę jest *ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm.)*. Zgodnie z art. 2 ust.1 ww. ustawy ochrona przyrody polega na: „zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia
- siedlisk przyrodniczych
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt
- krajobrazu
- zieleni w miastach i wsiach
- zadrzewień”.

2.8.2. Lasy

Podstawowym przepisem prawnym regulującym zagadnienia gospodarki leśnej jest *ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45 poz. 435 z późn. zm.)*.

Lasy na terenie gminy Pionki zajmują 14 542,4 ha [GUS 2009] tj. 63 % ogólnej powierzchni terenu, która jest znacznie wyższa od lesistości powiatu (24,80 %) i województwa (22,40 %) [GUS 2009]. W strukturze własnościowej przeważają lasy publiczne (93 %), a w mniejszości pozostają lasy prywatne (7 %).

Obszar gminy położony jest w VI Krainie Małopolskiej, 3 Dzielnic - Radomsko - Iłżeckiej, mezoregionie Równiny Radomsko - Kozienickiej (wg T. Trampler). Ponadto obszar terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa **Zwoleń** położony jest również częściowo w granicach IV Krainy przyrodniczo - leśnej, 3 Dzielnic Równiny Warszawsko - Kutnowskiej oraz w VI Krainie 4 Dzielnic Wyżyny Zachodniolubelskiej.

Z kompleksu leśnego, w większości państwowego, wyodrębniono Puszcę Kozienicką, w znacznej części leżącą w granicach gminy. Z nią związane są tereny objęte ochroną prawną tj. Kozienicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną i rezerwaty przyrody.

Na obszarze leśnym gminy wyróżnione są lasy szczególnie chronione, tzw. lasy ochronne:

1. Lasy wodochronne skupione głównie w strefach źródliskowych oraz w dolinach rzek.
2. Lasy nasienne występujące w północnej części gminy odznaczające się najwyższą wartością hodowlaną.
3. Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, przeważnie objęte ochroną rezerwatową oraz lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej. **oraz położone m.in. w strefie górnej granicy lasu.**

2.8.3 Kozienicki Park Krajobrazowy

Kozienicki Park Krajobrazowy utworzony w 1983 roku jest jedynym parkiem krajobrazowym w subregionie radomskim. Obejmuje obszar naturalnych lasów Puszczy Kozienickiej, z jaworem i bukiem, oraz występującymi przy północnej granicy zasięgów jodły. Jest pokryty licznymi rezerwatami, użytkami ekologicznymi i pomnikami przyrody.

Powierzchnia Parku w gminie Pionki wynosi obecnie 9931 ha, a wraz z otuliną 16399 ha.

Kozienicki Park Krajobrazowy na obszarze gminy obejmuje grunty wsi Augustów, Krasnej Dąbrowy, Kieszka, leżące wśród Lasów Państwowych.

Otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego, obejmuje zachodnią część gminy Pionki wraz z nie zalesionymi okolicami Jedlni Kościelnej oraz część północno-wschodnią gminy. Granica otuliny KPK biegnie wzdłuż południowej granicy pasma komunikacyjnego drogowo-kolejowego dzielącego miasto i gminę Pionki na część północną i południową.

Obecnie obszar otuliny wynosi w gminie 6468 ha. Charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, zróżnicowaną rzeźbą terenów. Przepływają tam rzeki Leniwai Zagożdżonka wraz z dopływami, którym towarzyszą rozległe przestrzenie łąk, rozproszone zadrzewienia i zakrzaczenia.

Otulina Parku obejmuje wsie: Jedlnia, Adolfin, Brzezinki, Brzeziny, Jaroszki, Jaśce, Jedlnia Kolonia, Kieszek, Kolonka, Poświatne, Sokoły, Stoki, Zadobrze, Żdźary, Januszno, Krasna Dąbrowa.

2.8.4. Rezerwaty

Brzeźniczka, częściowy - leśny o powierzchni **122,48 ha**, utworzony dla zachowania naturalnych wielogatunkowych drzewostanów położonych nad rzeką Zagożdżonką jej dopływem - Brzeźniczka. Na południowy wschód od Zagożdżonki rosną drzewostany sosnowo-dębowe z domieszką jodły, świerka, brzozy, jesionu, grabu i modrzewia polskiego w wieku 100-140 lat. W części środkowej tego fragmentu na powierzchni około 1 ha znajduje się największe w puszczy stanowisko modrzewia polskiego.

Ciszek, częściowy - leśny o powierzchni 40,28 ha, utworzony dla ochrony naturalnego stanowiska jodły pospolitej na północnej granicy jej zasięgu. Rezerwat położony jest w zachodniej części Puszczy Kozienickiej. Panującym zespołem roślinnym są jodły z fragmentami grądu jodłowego. Drzewostany w wieku 130-160 lat jodły, dębu, sosny, grabu uzupełnione są w lukach i przerzedzeniach młodym pokoleniem do 30 lat jodły, dębu, sosny, jaworu i lipy. Na całej powierzchni występuje obficie grab pełniący rolę osłony dla jodły. Roślinność zielna reprezentowana jest m.in. przez narcznicę samczą, lilię złotogłów, groszek wiosenny, prosowicę rozpierzchłą, przylaszczki, zawilec gajowy.

Pionki, częściowy - leśny o powierzchni 81,60 ha, utworzony celem ochrony zachowania naturalnych drzewostanów sosnowo-jodłowo-dębowych. Rezerwat leży w północno-zachodniej części miasta Pionki na granicy miasta i gminy Pionki. W granicach gminy Pionki znajduje się 40,58 ha ogólnej powierzchni rezerwatu. Zajmuje lekko pofałdowany skraj pradoliny rzeki Zagożdżonki z utworami gliniastymi moreny i niewielkimi wydmami. Na

siedliskach lasu mieszanego i świeżego rosną drzewostany mieszane w wieku 100-200 lat. Obecnie panującym gatunkiem jest dąb szypułkowy i bezszypułkowy, domieszkę stanowi jodła, sosna, brzoza oraz grab. Wiele jest drzew okazałych, posiadających wymiary pomników przyrody. Istnieją tu sprzyjające warunki dla naturalnego odnowienia. Wśród roślinności zielnej rosną widłak, lilia złotogłów, konwalia majowa, zawilec gajowy i przylaszczka pospolita.

Ponty, częściowy - leśny o powierzchni 36,61 ha, utworzony w celu zachowania naturalnych drzewostanów mieszanych z jodłą na północnej granicy ich zasięgu. Położony w środkowej części puszczy w gminie Pionki. Drzewostany mieszane tworzą jodła, dąb szypułkowy i bezszypułkowy z niewielką domieszką sosny, świerka, brzozy i grabu w wieku do 180 lat. W lukach i przerzedzeniach rosną: kokoryczka wielkokwiatowa, groszek wiosenny, bluszcz pospolity, czworolist pospolity, lilia złotogłów.

Załamanek, częściowy - leśny o powierzchni 78,97 ha, utworzony celem ochrony bogatych siedlisk lasowych i bagiennych. Usytuowany jest w środkowej części puszczy w gminie Pionki, jego południową granicę stanowi droga Radom - Kozienice. Rezerwat obejmuje obszar lekkiego zagłębienia terenu, z glebami torfowo murszowymi, okresowo zalewany wodą. Występuje tu duża zmienność drzewostanów i warstwy podszytu (6 najżyźniejszych typów siedliskowych lasu). Z roślinności zielnej wymienić można: czosnek niedźwiedzi, gwiazdnicę gajową, zawilec gajowy i żółty, kopytnik pospolity, wawrzynek wilczyko, czermień błotną.

Ługi Helenowskie, torfowiskowy, znajdujący się około 1 km na południe od Pionek na gruntach gmin Pionki i Zwoleń, o powierzchni 93,5 ha; na obszarze rezerwatu znajdują się: torfowiska, bór mieszany wilgotny i bór wilgotny; w drzewostanie sosnowym występuje domieszka dębu i osiki; teren rezerwatu jest bogaty we florę bagienną z bagnicą torfową, rosiczką okrągłolistną, żurawiną błotną i in. Celem utworzenia rezerwatu jest ochrona siedlisk bagiennych położonych na wododziale rzek Zagożdżonki i Zwolenki. W skład rezerwatu wchodzi ponad 47 ha powierzchni leśnej i prawie 45 ha bagien zwanych ługami. Występuje tu drzewostan pochodzenia naturalnego jodłowo-dębowo-bukowy (kilka 100-letnich buków) z domieszką sosny, wiązu, osiki, brzozy. Las jest bogaty w runo (z roślin chronionych, np. bluszcz, groszek wschodniokarpacki).

Ponty - Dęby - teren o powierzchni 50,4 ha, położony na obszarze Nadleśnictwa Kozienice, obręb Pionki. Graniczy on od strony północno-zachodu z rezerwatem Ponty. Utworzony został celem ochrony bogatego siedliska lasu mieszanego świeżego, gdzie drzewostany uznane za nasienne składają się z dębu, jodły i świerka. Gwarancją ciągłości drzewostanów naturalnych jest rosnący podrost.

Źródło Królewskie – teren o powierzchni 29,67 ha, położony na pograniczu nadleśnictwa Kozienice oraz nadleśnictwa Zwoleń, obręb Garbatka w gminie Pionki. Ścieżka ta stanowi element programu edukacji leśnej Nadleśnictwa Kozienice. Jej usytuowanie w pobliżu rezerwatu "**Źródło Królewskie**" pozwala na poznanie większości zagadnień związanych z gospodarką leśną i charakterystyką przyrodniczą Nadleśnictwa. Nazwa ścieżki pochodzi od nazwy uroczyska leśnego "Źródło Królewskie" będącego jednocześnie rezerwatem przyrody. Ścieżka przebiega przez drzewostany leśnictwa Kociołki, na około 500 m biegnie wzdłuż rzeki Zagożdżonki. Składa się z trzech łączących się fragmentów, możliwych do zwiedzenia oddzielnie. Długość całkowita ścieżki wynosi 3 km (za wyjątkiem odcinka wzdłuż rzeki Zagożdżonki, jest dostępna również dla osób niepełnosprawnych), a jej przejście zajmie

około 2-3 godzin. Na trasie usytuowanych jest 11 punktów tematycznych i zadaszania turystyczne.

Leniwa – teren o powierzchni 26,89 ha, położony na obszarze nadleśnictwa Kozienice, obręb Pionki. Rezerwat został utworzony celem ochrony fragmentu doliny rzeki Leniwa, w przeszłości silnie zabagnionego, porośniętego zróżnicowanym drzewostanem olchowym pochodzenia naturalnego z domieszką brzozy i świerka. Rezerwat obejmuje m.in. fragmenty torfowisk pojeziornych.

Okólny Ług – teren o powierzchni około 168,94 ha, położony na gruntach prywatnych na granicy Nadleśnictwa i obrębu Zwoleń z obszarami gmin Policzna i Pionki. Rezerwat utworzony będzie celem ochrony ciekawego torfowiska przejściowego i wysokiego, jednego z większych w PK terenów bezleśnych, z typową roślinnością torfowiskową (rosiczka, żurawina, bagno, liczne turzyce).

Lasy prywatne spełniają głównie funkcje gospodarcze oraz mają znaczenie siedliskowe adekwatne do ich kondycji i kompleksowej powierzchni, poprzez wpływ korzystny na klimat lokalny, warunki glebowe, stosunki wodne i równowagę biologiczną w środowisku przyrodniczym. Lasy stanowią szczególny element środowiska przyrodniczego. Spełniają one wielorakie funkcje: środowiskotwórcze, krajobrazowe, społeczne, przyczyniają się do zachowania równowagi ekologicznej na obszarze gminy.

Dla lasów ogólnymi zagrożeniami są pożary, kradzieże drewna, zaśmiecanie ich w pobliżu terenów mieszkaniowych i dróg. Niewystarczająca jest także ilość i jakość infrastruktury turystycznej i komunalnej w sąsiedztwie lasów.

Zagadnienia związane z gospodarką leśną są bardzo ważne, gdyż zwiększanie powierzchni leśnej prowadzi do:

- poprawy bilansu wodnego danego obszaru,
- przeciwdziałania erozji wodnej i wietrznej gleby, zwiększania bioróżnorodności terenów rolnych,
- tworzenia korytarzy ekologicznych.

Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa to przede wszystkim lasy prywatne o których mowa wyżej. Zagrożenie dla nich stwarza rozdrobnienie kompleksów leśnych, które miejscami powoduje przerwanie ciągłości naturalnych ekosystemów i ograniczenie liczby nisz ekologicznych, stanowiących ostoje dziko żyjącej fauny.

Lasy państwowe są podporządkowane Nadleśnictwu Zwoleń, a lasy prywatne Starostwu Powiatowemu w Radomiu.

2.8.5 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - Ostoja Kozienicka (kod obszaru PLB140013)

Ostoja Kozienicka obejmuje m.in. obszar gminy Pionki o powierzchni 22955,8 ha (co stanowi ok. 99,45 % powierzchni) i znajduje się na terenie bogatym w liczne elementy rzeźby pochodzenia fluwioglacjalnego: szeregiem tarasów denudacyjnych opadających stopniowo ku dolinie Wisły, poprzedzielanych licznymi wałami wydmyowymi, pomiędzy którymi znajdują się niecki, zwykle silnie zabagnione. Wcześniej utrzymywały się tu drzewostany z klonem, jesionem, lipą, dębem i bukiem. Obecnie dominuje sosna (84%) oraz w dużo mniejszym stopniu jodła (4%). Lasy zajmują większość powierzchni obszaru. Resztę terenu pokrywają

poła uprawne, łąki, pastwiska. Występują tu również interesujące połączenia torfowisk wysokich i niskich.

Występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Wykazano z tego terenu ponad 200 gatunków ptaków, w tym 147 lęgowych. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, kraska (PCK), lelek; stosunkowo wysoką liczebność osiągają: bąk (PCK), bocian biały, rybitwa czarna.

Spośród królujących tu roślin spotkać można liczne rzadkie i chronione gatunki naczyniowych, m.in. czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum*), widłaki (*Lycopodium sp.*), wiele gatunków storczyków, przebiśniega (*Galanthus nivalis*), pełnika europejskiego (*Trollius europaeus*), lilię złotogłów (*Lilium martagon*), zimozioła północnego (*Linnea borealis*) i inne.

2.8.6. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno - pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, a w szczególności sędziwe i okazałe rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie.

W stosunku do pomników przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy np.:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- zaśmiecania terenu wokół obiektu.

Na terenie gminy Pionki znajduje się 151 pomników przyrody, w tym jeden głaz narzutowy – granit gruboziarnisty. Są to ponad 150 letnie drzewa:

Tabela 33. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Pionki

L.p.	Gmina	Miejscowość	Bliższa lokalizacja	Obiekt poddany ochronie	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Obwód [cm]	Wysokość [m]
1.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz. 74 j	Grupa drzew	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320 340 310	27 30 25
2.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz. 117 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	340	28
3.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.128 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	375	26
4.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.130 g	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	410	23
5.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.132 c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	410	30
6.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.135 c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	260	26
7.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.136 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	25
8.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.140 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	370	27

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

9.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.141 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	360	31
10.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.141 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	32
11.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.145 b	drzewo	Jodła pospolita	Albies Alba	280	33
12.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.146 g	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	380	30
13.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.151 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	430	30
14.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.158 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	400	26
15.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.173 g	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	450	28
16.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.173 g	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	26
17.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Pionki poddz.173 g	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	360	27
18.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.76 f	drzewo	Modrzew Polski	Larix polonica	315	35
19.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.120 k	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	26
20.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.142 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	400	26
21.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.88 g	grupa drzew 4 szt.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	280 -350	27-30
22.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.107 f	drzewo – szt.2	Dąb szypułkowy	Quercus robur	290-350	28-29
23.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.106 j	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	27
24.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.106 j	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	355	26
25.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.106 j	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	25
26.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.106 n	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	490	28
27.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.106 n	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	310	29
28.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.108 c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	25
29.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Radom poddz.148 a	drzewo	Buk pospolity	Fagus silvatica	390	34
30.	Pionki	Jaroszki	Wśród zadrzewień 150 m od drogi Jedlnia – Jaroszki działka ewid. 238/1	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	21
31.	Pionki	Jaroszki	Na miedzy w odległości 80 m na zachód od drogi Jedlnia – Jaroszki działka ewid. nr	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	420	21

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

			238/1					
32.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Jedlnia oddz.114 b	drzewo	Buk pospolity	Fagus silvatica	290	27
33.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr. Jedlnia oddz.114 k	drzewo	Buk pospolity	Fagus silvatica	264	25
34.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.19g	drzewo	Klon zwyczajny	Acer platanoides	290	35
35.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.19g	drzewo	Olsza czarna	Alnus glutinosa	295	25
36.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.120 k	drzewo	Jodła pospolita	Albies alba	240	29
37.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.121 i	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	190	19
38.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.121 i	drzewo	Świerk pospolity	Picea bies	250	31
39.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.121 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	280	26
40.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.125 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	29
41.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.144 a	drzewo	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	240	27
42.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 74 n	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	260	28
43.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 74 n	drzewo	Jodła pospolita	Albies alba	230	31
44.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 74 n	drzewo	Wiąz szypułkowy	Ulmus laevis	275	27
45.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 84 d	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus solvestris	240	30
46.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 84 i	drzewo	Klon jawor	Acer psudoplatanus	230	33
47.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 84 i	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus ecelsior	220	35
48.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 84 j	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus ecelsior	235	32
49.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 84 j	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus ecelsior	230	32
50.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 93 f	drzewo	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	290	25
51.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 93 j	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	35

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

52.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 93 j	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	370	28
53.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 93 j	drzewo	Olsza Czarna	Alnus glutinosa	255	26
55.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 103 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	26
56.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 103 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	410	30
57.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 103 i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	360	25
58.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 106 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	255	28
59.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 117 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	300	26
60.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 119 k	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	400	25
61.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 119 k	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	265	21
62.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 126 i	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	260	26
63.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 128 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	360	28
64.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 129 h	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	300	25
65.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 135 c	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	245	26
66.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 135 c	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	215	22
67.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	380	28
68.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	26
69.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	26
70.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	370	26
71.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	28
72.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	26
73.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	380	28

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

74.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 140 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	26
75.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 141 c	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	260	26
76.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 141 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	30
77.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	29
78.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	30
79.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	30
80.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	340	30
81.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 117 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	480	28
82.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	29
83.	Pionki	Kamyk	Po północnej stronie drogi do Pionek	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	440	20
84.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 34 k	Głaz narzutowy	-	-	700	1
85.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, oddz.nr 70	Krzew	Blusz pospolity-kilkanaścieokazów na So Vkl.w na pow.0,20 ha	Hedera helix	od 15	do 16
86.	Pionki	Jaroszki	Obok zabudowy, działka nr ewid.143/8	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	360	20
87.	Pionki	Jaroszki	Obok zabudowy, działka nr ewid.143/8	drzewo	Lipa drobnolistna	Tilia mordata	280	19
88.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 84i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	440	35
89.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 84i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	280	28
90.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 84i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	30
91.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 85 f	drzewo	Olsza czarna	Alnus glutinosa	310	26
92.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 93 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	370	30
93.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 93 h	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	450	30
94.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 93 h	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	340	28

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

95.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 94 a	drzewo	Wiąz pospolity	Ulmus minor	350	26
96.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 103 a	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	310	26
97.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 103 k	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	470	27
98.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 103 k	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	30
99.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 103 l	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	310	28
100.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 104 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	300	27
101.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 126 r	drzewo	Olsza czarna	Alnus glutinosa	240	28
102.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 126 r	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	28
103.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 126 r	drzewo	Sosna zwyczajna	Pinus silvestris	255	30
104.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 126 r	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	360	30
105.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 126 r	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	480	30
106.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 126 r	drzewo	Świerk pospolity	Picea excelsa	225	31
107.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 134 c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	430	28
108.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 134 c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	26
109.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	410	32
110.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Jodła pospolita	Abies alba	260	30
111.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	32
112.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Jodła pospolita	Abies alba	255	33
113.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Jodła pospolita	Abies alba	270	25
114.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	32
115.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 158 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	335	28

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pionki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

116.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 171 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	30
117.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 183 h	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	320	32
118.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 183 h	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	355	32
119.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr.Jedlnia, poddz.nr 76 a	drzewo	Dąb bezszypułkowy	Quercus sessilis	300	20
120.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr.Jedlnia, poddz.nr 96 g	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	340	22
121.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr.Jedlnia, poddz.nr 107 c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	370	25
122.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr.Jedlnia, poddz.nr 142 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	410	26
123.	Pionki	-	Nadleśnictwo Radom Obr.Jedlnia, poddz.nr 142 b	drzewo	Buk pospolity	Fagus silvatica	380	28
124.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.119 o	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	340	22
125.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.120 k	drzewo	Świerk pospolity	Picea abies	220	32
126.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon oddz.121 h	drzewo	Jodła pospolita	Abies alba	280	30
127.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87c	drzewo	Olsza czarna	Alnus glutinosa	290	23
128.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87c	drzewo	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	320	20
129.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87c	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	28
130.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.179f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	440	20
131.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.58i	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	550	20
132.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.67c	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	280	28
133.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87b	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	330	29
134.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87b	drzewo	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	330	29
135.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87c	drzewo	Sosna pospolita	Pinus silvestris	240	26
136.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87n	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	345	21
137.	Pionki	-	Nadleśnictwo Zwoleń Obr. Garbatka poddz.87o	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	350	26
138.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 182 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	370	30

139.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 182 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	340	30
140.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr.Pionki, poddz.nr 182 b	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	430	30
141.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 i	drzewo	Robinia akacyjowa	Robinia pseudo pseudoacacia	315	16
142.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 k	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	330	24
143.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 k	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	305	25
144.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	420	24
145.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Dąb bezszypułkowy	Quercus sessilis	355	23
146.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	435	26
147.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	300	22
148.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	300	25
149.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Grab zwyczajny - dwupniowy	Carpinus betulus	200+180	21
150.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Grab zwyczajny - dwupniowy	Carpinus betulus	190	21
151.	Pionki	-	Nadleśnictwo Kozienice Obr. Zagożdżon poddz.161 f	drzewo	Grab zwyczajny - dwupniowy	Carpinus betulus	225	16

Źródło : Rozporządzenia nr 70 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 roku (Dz.U.Nr. 194 poz. 7034)

2.8.7. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowiskowych, jak naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzeczka, kamienie, itp. Na terenie gminy Pionki znajduje się 46 użytków ekologicznych, obszary o łącznej powierzchni 120,79 ha. Są to tereny zalewowe rzeki Zagożdżonki, bagna, łąki niskiej jakości, dawne pastwiska, dawne stawy [Rozporządzenie nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 w sprawie użytków ekologicznych].

2.8.8. Stanowiska archeologiczne

Na obszarze gminy Pionki znajduje się szereg stanowisk archeologicznych chronionych przepisami szczególnymi, których obszary mogą być użytkowane pod określonymi rygorami.

Tabela 33a. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Pionki

Lp	Miejscowość	Obszar AZP	Nr.stan.w g AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia
1	Czarna	73-70 1	1	Ślad osadnictwa	P.Ś./O.Nowoż.	
2	Jedlnia	73-70 3	1	Osada	Późne Średniowiecze	XII-XV Wiek
3	Jedlnia	73-70 3	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
4	Jedlnia	73-70 3	1			
5	Jedlnia	73-70 4	2	Dwór	Renesans	XVI-XVII Wiek
6	Jedlnia	73-70 5	3	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XII-XV Wiek
7	Jedlnia	73-70 5	3	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
8	Jedlnia	73-70 5	3	Ślad osadnictwa	EK	
9	Jedlnia	73-70 6	4	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XII-XIV Wiek
10	Jedlnia Kościelna	73-69 5	2	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XI-XV Wiek
11	Jedlnia Kościelna	73-69 6	3	Osada	Późne Średniowiecze	XI-XV
12	Kieszek	73-69 4	1	Ślad osadnictwa	Przeworska	ST.OKR. RZYMSKI
13	Jedlnia Kolonia	72-70 1	1	Osada	Późne Średniowiecze	
14	Jedlnia Kolonia	72-70 2	2	Ślad osadnictwa		Starożytność
15	Laski	73-71 7	1	Obozowisko		EP. Kamienia
16	Laski	73-71 7	1	Osada	Późne Średniowiecze	
17	Marcelów	73-70 2	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
18	Mireń	73-70 4	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
19	Mireń	73-71 5	2	Obozowisko	Trzycienka	EB
20	Płachty	73-71 3	1	Osada	Łużycka	
21	Poświętne	72-69 4	1	Osada	Przeworska	Okres Rzymski
22	Poświętne	72-69 3	1	Ślad osadnictwa		Nieokreślona
23	Sałki	73-71 1	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
24	Sałki	73-71 1	1	Ślad osadnictwa		EP. Kamienia
25	Sałki	73-71 2	2	Ślad osadnictwa		EP. Kamienia
26	Sałki	73-71 2	2	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
27	Sucha	73-71 6	1	Obozowisko		EK-WEB
28	Sucha	73-71 6	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
29	Zadobrze	73-69 2	1	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XI-XV Wiek

2.8.9. Wnioski

Środowisko przyrodnicze na terenie gminy jest chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym. Realizacja strategicznych planów gminy musi uwzględniać uwarunkowania środowiskowe. Do szczególnie chronionych terenów gminy Pionki należy Kozienicki Park Krajobrazowy w tym Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - Ostoja Kozienicka (kod obszaru PLB140013) ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, a także pełnionej funkcji korytarzy ekologicznych. Nadto lasy występujące na terenie gminy zostały zaliczone do ochronnych. Powyższe wskazuje na ograniczone możliwości realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy.

2.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić również awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie gminy Pionki stwarzają:

- transport drogami wojewódzkimi (w tym materiałów niebezpiecznych),
- okresowe i miejscowe zanieczyszczenia wód rzek i zbiorników wodnych,
- stacje paliw płynnych i gazowych.

Najbardziej realne zagrożenie dla środowiska stwarzają awarie w transporcie drogowym (drogi wojewódzkie nr 691, 737, 787) i możliwość wystąpienia zdarzeń drogowych skutkujących wyciekami substancji toksycznych i niebezpiecznych o właściwościach palnych i wybuchowych np.: przewóz kwasu chloru, etyliny, oleju opałowego itp. Na terenie gminy znajdują się także stacje paliw płynnych i gazowych, które również stwarzają nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska.

W Starostwie Powiatowym w Radomiu funkcjonuje Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego, w zakresie jego obowiązków jest monitorowanie potencjalnych zagrożeń, przeciwdziałanie im oraz koordynacja działań m.in. na terenie gminy Pionki.

3. CELE KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE PIONKI

3.1. Cele i kierunki działań polityki ekologicznej

Kierunki działań polityki ekologicznej państwa

Kierunkami działań Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009 - 2012 z uwzględnieniem perspektywą do roku 2016 :

1. Kierunki działań systemowych
2. Ochrona zasobów naturalnych
3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej.

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej województwa mazowieckiego jest: „Ochrona walorów przyrodniczych i poprawa standardów środowiska”

Cele główne dla Województwa Mazowieckiego :

- Zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska (dotyczy wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, odpadów, powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego).
- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.
- Rozwój proekologicznych form działalności w gospodarce (w szczególności w rolnictwie, transporcie i eksploatacji kopalni).
- Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych, ochronę ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym, ochronę i rozwój ekosystemów leśnych.
- Poprawę bezpieczeństwa ekologicznego (w zakresie ochrony przed powodzią, suszą, osuwiskami i pożarami, a także zmniejszenia ryzyka związanego z transportem substancji niebezpiecznych oraz występowaniem awarii przemysłowych).
- Wzrost poziomu wiedzy ekologicznej (w zakresie edukacji ekologicznej).

Misja Powiatu Radomskiego :

POWIAT RADOMSKI TO OBSZAR ZRÓWNOWAZONEGO ROZWOJU, ZAPEWNIAJĄCY STAŁĄ POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, CHRONIĄCY ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, WSPIERAJĄCY DALSZY ROZWÓJ FUNKCJI OSADNICZEJ, GOSPODARCZEJ I TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ

Cele strategiczne dla Powiatu Radomskiego

- Wzrost konkurencyjności gospodarki, zatrudnienia i przedsiębiorczości mieszkańców
- Rozwój usług społecznych oraz tworzenie społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego

Cele operacyjne dla Powiatu Radomskiego :

- Likwidacja niedoborów w sferze infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego
- Poprawa efektywności i specjalizacji sektora rolnego
- Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu
- Rozwój infrastruktury turystycznej
- Promocja walorów i zasobów Powiatu
- Podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy i umiejętności praktycznych mieszkańców
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz pomocy społecznej
- Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego
- Wspieranie działań na rzecz integracji i aktywizacji prospołecznej mieszkańców
- Edukacja ekologiczna i promocja proekologicznego stylu życia mieszkańców
- Upowszechnienie technologii informacyjnych i komunikacyjnych
- Poprawa jakości pracy Starostwa Powiatowego w Radomiu i powiatowych jednostek organizacyjnych

Cele polityki ekologicznej dla Powiatu Radomskiego

Cele strategiczne dla Powiatu Radomskiego w zakresie ochrony środowiska:

- Wzrost konkurencyjności gospodarki, zatrudnienia i przedsiębiorczości mieszkańców
- Rozwój usług społecznych oraz tworzenie społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego

Cele operacyjne dla Powiatu Radomskiego w zakresie ochrony środowiska:

- Likwidacja niedoborów w sferze infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego
- Poprawa efektywności i specjalizacja sektora rolnego
- Rozwój infrastruktury turystycznej
- Promocja walorów i zasobów Powiatu
- Edukacja ekologiczna i promocja proekologicznego stylu życia mieszkańców

3.2. Analiza SWOT dla środowiska w gminie Pionki

W ramach opracowania aktualizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Pionki sporządzono analizę SWOT dla sfery ekologicznej gminy na podstawie zapisów zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Pionki [2007] :

Tabela 34. Mocne i słabe strony sfery ekologicznej gminy Pionki

SFERA EKOLOGICZNA I TURYSTYCZNA

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ○ Czyste, nie zdegradowane środowisko naturalne. ○ Walory przyrodniczo-krajobrazowe Puszczy Kozienickiej: ○ Aktywne działania poświęcone ekologii: <ul style="list-style-type: none"> - współpraca z zarządem Kozienickiego Parku Krajobrazowego, - edukacja ekologiczna dzieci. ○ Istniejące oczyszczalnie ścieków. ○ Zwodociągowanie terenu całej gminy. ○ Planowanie budowy trzech zbiorników wodnych. ○ Wpisanie terenów gminy w „Szlak Bursztynowy”. <ul style="list-style-type: none"> ○ Wspólne działania z sąsiednimi gminami dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> - realizacji zadań na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego: (ścieżki rowerowe, budowa kolejki wąskotorowej, itp.), - nawiązywania współpracy z zagranicznymi ośrodkami partnerskimi dla rozwoju gospodarczego. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Brak całkowitego skanalizowania gminy. ○ Występowanie dzikich wysypisk śmieci. ○ Brak segregacji odpadów. ○ Wylewiska ścieków z gospodarstw domowych. ○ Słaba oferta i jakość usług turystycznych. ○ Niedostateczna reklama i promocja walorów turystycznych gminy. ○ Znikome występowanie surowców mineralnych ○ Brak indywidualnych oczyszczalni ścieków

Źródło: Strategia [2007]

3.3. Cele i działania w zakresie ochrony środowiska dla Gminy Pionki

3.3.1. Założenia Strategii Rozwoju Gminy Pionki

Misja Gminy Pionki:

GMINA PIONKI
TO GMINA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU,
DBAJĄCA O ZASPOKAJANIE POTRZEB JEJ MIESZKAŃCÓW
ATRAKCYJNA TURYSTYCZNIE DZIĘKI WALOROM PRZYRODNICZYM,
Z DOBRZE ROZWINIĘTYM ROLNICTWEM I PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ,
OTWARTA DLA PRZYBYSZÓW,
Z AKTYWNYMI I ŻYCZLIWYMI MIESZKAŃCAMI,
DZIĘKI KTÓRYM CELE STAJĄ SIĘ REALNE.

Przedstawiona w pierwszej części niniejszego Programu analiza stanu środowiska w gminie Pionki oraz zgromadzony w tym przedmiocie materiał wykazuje częściową aktualność zadań przyjętych w pierwszej edycji Programu ochrony środowiska dla gminy Pionki. Zmiany w obszarze celów wynikają ze zmian wprowadzonych do programów wyższych szczebli samorządu oraz uwzględniają zadania zrealizowane w ciągu ostatnich 4 lat.

3.4. Cele strategiczne, programy i zadania Programu ochrony środowiska dla Gminy Pionki

Poszczególne cele i zadania stanowią podstawowe kierunki rozwoju gminy w oparciu o wytyczne określone na szczeblach tj. krajowym, wojewódzki i powiatowym.

Tabela 35. Cele, programy i zadania Programu ochrony środowiska dla gminy Pionki

POPRAWA JAKOŚCI USŁUG KOMUNALNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ GMINĘ

Cele operacyjne	Programy	Zadania
1. Poprawa komunikacji w gminie	1.1. Budowa dróg gminnych	1.1.1. Budowa dróg gminnych w miejscowościach: Jedlnia Kolonia, Płachty, Czarna - Walerów, Januszno, Augustów, Czarna - Zastaw, Czarna, Jaroszek - Stoki, Poświętne, Czarna - Kościuszków, Tadeuszów, Działki Januszno
	1.2. Modernizacja dróg	1.2.1. Bieżące naprawy nawierzchni dróg 1.2.2. Modernizacja dróg dojazdowych do pól
2. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej	2.1. Budowa i modernizacja chodników	2.1.1. Budowa chodników na wsiach 2.1.2. Modernizacja istniejących chodników
	2.2. Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego	2.2.1. Budowa oświetlenia ulicznego wzdłuż dróg gminnych 2.2.2. Modernizacja oświetlenia - wymiana lamp na energooszczędne
	2.3. Budowa parkingów	2.3.1. Budowa parkingów we wsiach 2.3.2. Budowa parkingów przy drogach gminnych
	2.4. Budowa tras rowerowych	2.4.1. Budowa tras rowerowych na wsiach 2.4.2. Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych na terenach leśnych
	2.5. Budowa i modernizacja mostów	2.5.1. Modernizacja mostów w miejscowościach: Kamyk, Jaroszek, Stoki, Poświętne, Januszno
	3.1. Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej	3.1.1. Budowa sieci kanalizacyjnej 3.1.2. Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków 3.1.3. Budowa systemu przyzgodowych oczyszczalni ścieków
3.2. Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	3.2.1. Budowa stacji uzdatniania wody 3.2.2. Modernizacja istniejącej stacji uzdatniania wody	
3.3. Gazyfikacja gminy	3.3.1. Budowa gazociągu w zależności od zapotrzebowań mieszkańców	
3.4. Modernizacja i budowa systemów elektroenergetycznych	3.4.1. Prace modernizacyjne istniejącej sieci 3.4.2. Budowa sieci na nowych terenach inwestycyjnych	

GINA PRZYJAZNA DLA ŚRODOWISKA

Cele operacyjne	Programy	Zadania	
1. Inwestycje proekologiczne	1.1. Gospodarka odpadami	1.1.1. Inwentaryzacja i likwidacja „dzikich składowisk” oraz ich rekultywacja	
		1.1.2. Zadania ciągłe związane z edukacją i praktyką dotyczącą selektywnej zbiórki odpadów i ich zagospodarowania	
		1.1.3. Budowa wysypiska	
		1.1.4. Promocja zasad „Czystszej produkcji” (niższe opłaty i podatki).	
		1.1.5. Zbieranie oraz unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.	
		1.1.6. Edukacja mieszkańców związana z upowszechnieniem „Planu Gospodarki Odpadami”.	
	1.2. Gospodarka ściekowa	1.2.1. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach pozbawionych kanalizacji	
		1.2.2. Budowa gminnych oczyszczalni ścieków	
		1.2.3. Budowa kanalizacji	
2. Działania ekologiczne	2.1. Edukacja ekologiczna mieszkańców	2.1.1. Szkolenia dla rolników z zakresu wdrażania ekologicznych metod produkcji rolnej	
		2.1.2. Zajęcia z młodzieżą w szkołach	
		2.1.3. Organizowanie szkoleń w celu pozyskiwania środków na inwestycje związane z ochroną środowiska	
	2.2. Dbalność o estetykę miejscowości	2.2.1. Organizowanie konkursów na najładniejszą wieś, najładniejszy dom, ogród przydomowy, otoczenie posesji.	
		2.2.2. Organizowanie konkursów, wystaw, imprez aktywizujących społeczeństwo do troski o środowisko.	
		2.2.3. Przebudowa centrum wsi w celu poprawy wizerunku gminy	
		2.2.4. Skoordinowanie akcji "Obchody międzynarodowego Dnia Ziemi" i "Sprzątanie Świata" na terenie gminy i regionu pomiędzy szkołami (szczególnie podstawowego i gimnazjalnego) oraz organizacjami społecznymi.	
	2.3. Przedsięwzięcia w kierunku ochrony środowiska	2.3.1. Działania w kierunku utworzenia Gminnego Centrum Edukacji Ekologicznej.	
		2.3.2. Wspieranie przedsięwzięć na rzecz rolnictwa ekologicznego, budowy zbiorników retencyjnych, odnawialnych źródeł energii, odzysku odpadów.	
		2.3.3. Tworzenie partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz rozwiązywania problemów ochrony środowiska.	
	3. Poprawa stanu środowiska naturalnego	3.1. Ochrona powietrza	3.1.1. Zastąpienie ogrzewania węglowego ogrzewaniem olejowym.
			3.1.2. Rozwijanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii i biopaliw.
			3.1.3. Kontynuowanie gazyfikacji gminy.
3.1.4. Termomodernizacja budynków.			
3.1.5. Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania i gromadzenia informacji o zanieczyszczeniach powietrza.			
3.1.6. Kontrola źródeł emisji zanieczyszczeń.			
3.1.7. Zakaz wypalania traw.			
3.1.8. Likwidacja szamb, które nie spełniają warunków ochrony środowiska.			
3.1.9. Likwidacja wypalarni węgla drzewnego.			
3.2. Ograniczenie hałasu		3.2.1. Uczestniczenie w okresowym monitorowaniu przez WIOŚ poziomu hałasu.	
		3.2.2. Inwentaryzacja źródeł emisji hałasu.	
		3.2.3. Nadzór nad sukcesywnym eliminowaniem uciążliwości hałasu.	
		3.2.4. Modernizacja dróg na terenie gminy.	
3.3. Ochrona przyrody		3.3.1. Ochrona istniejących zadrzewień.	
		3.3.2. Opracowanie harmonogramu zadrzewień i zakrzewień na terenie gminy.	
		3.3.3. Ochrona obiektów archeologicznych i wykluczenie ich zabudowy.	
		3.3.4. Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed udostępnieniem dla działalności gospodarczej.	
		3.3.5. Budowa zbiorników retencyjnych na terenie gminy.	
		3.3.6. Współpraca z instytucjami ochrony środowiska	
		3.3.7. Edukowanie społeczności w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych, kształtowania środowiska naturalnego i jego ochrony.	
		3.3.8. Współdziałanie przy tworzeniu europejskiej sieci ekologicznej „NATURA 2000”.	

PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ GMINY

Cele operacyjne	Programy	Zadania	
1. Stymulowanie rozwoju infrastruktury turystyczno-sportowej w gminie	1.1. Wyznaczenie miejsc pod działalność turystyczno-rekreacyjno-sportową	1.1.1. Wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nowych terenów turystycznych i rekreacyjnych, z zachowaniem zasad ochrony środowiska naturalnego	
		1.1.2. Kompleksowe uzbrajanie terenów w niezbędną infrastrukturę techniczną	
		1.2. Budowa infrastruktury turystycznej	
		1.2.1. Budowa ośrodka z domkami campingowymi	
		1.2.2. Budowa pola namiotowego	
	1.3. Rozwój bazy rekreacyjnej	1.2.3. Zwiększenie liczby parkingów (i zagospodarowanie ich) przy drogach przejazdowych przez kompleksy leśne	
		1.2.4. Rozwój nowych tras rowerowych, pieszych i szlaków do jazdy konnej oraz integracja dotychczas istniejących w powiatowy i regionalny system tras turystycznych	
		1.2.5. Wyposażenie wszystkich typów tras w odpowiednie urządzenia takie jak: tablice informacyjne, kosze na śmieci, miejsca biwakowe, WC, wyznaczone miejsca na ogniska.	
	1.4. Rozwój bazy sportowej	1.3.1. Budowa placów zabaw dla dzieci	
		1.3.2. Zagospodarowanie terenów pod funkcje rekreacyjne (grile, mini bary,	
		1.3.3. Budowa zbiorników wodnych	
	2. Intensyfikacja działań służących rozwojowi agroturystyki	2.1. Pomoc w powstawaniu gospodarstw agroturystycznych	1.4.1. Budowa boisk i obiektów sportowych
			1.4.2. Budowa basenu odkrytego (z możliwością przykrycia)
2.2. Uatrakcyjnienie wypoczynku wiejskiego		1.4.3. Budowa kompleksu sportowego w Jedlni	
		2.1.1. Stworzenie preferencji dla osób rozpoczynających działalność agroturystyczną i podnoszących standard gospodarstw agroturystycznych	
		2.1.2. Organizacja szkoleń dla osób rozpoczynających i prowadzących działalność agroturystyczną, z uwzględnieniem wyjazdów studyjnych do innych regionów kraju	
2.3. Promocja i reklama agroturystyki w Gminie Pionki		2.2.1. Organizowanie plenerów malarskich i rzeźbiarskich pod okiem uczniów z radomskiego Liceum	
		2.2.2. Organizowanie konkursów, zawodów wśród turystów (łowienie ryb, zbieranie grzybów)	
		2.2.3. Promocja artystów amatorów (wiejskich talentów).	
		2.3.1. Utworzenie Stowarzyszenia Agroturystycznego	
		2.3.2. Opracowanie katalogu produktów turystycznych gminy	
		2.3.3. Informacje o agroturystyce w spójnej dla całego powiatu internetowej bazie turystycznej	
3. Wykreowanie i aktywna promocja kompleksowej oferty turystycznej gminy		3.1. Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej	2.3.4. Wydawanie folderów i informatorów okolicznościowych
	3.1.1. Udzielanie informacji dla turystów i gości przybywających do gminy		
	3.1.2. Promocja lokalnych produktów i atrakcji turystycznych		
	3.1.3. Tworzenie i rozwój produktu turystycznego wokół lokalnych atrakcji turystycznych		
	3.1.4. Integracja społeczności lokalnej wokół spraw dotyczących turystyki		
	3.2. Promocja i reklama walorów turystycznych Gminy	3.1.5. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na rozwój turystyki w gminie	
		3.2.1. Rozszerzanie kontaktów ze sponsorami współfinansującymi imprezy kulturalne w gminie oraz z instytucjami wspierającymi rozwój kultury	
		3.2.2. Kulturowanie i promocja lokalnej twórczości w dziedzinie kultury i sztuki – wydawanie materiałów wystawowych, druk wydawnictw promocyjnych, organizacja ekspozycji, etc	
		3.2.3. Udział w projektach partnerskich z sąsiednimi gminami dot.: zwiększenia atrakcyjności turystycznych w Kozienickim Parku Krajobrazowym	

MODERNIZACJA I RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA

Cele operacyjne	Programy	Zadania
1. Rozwój przedsiębiorczości rolniczej	1.1. Wspieranie modernizacji istniejących gospodarstw rolnych	1.1.1. Promowanie wśród rolników nowych kierunków i technik upraw
		1.1.2. Wspieranie procesu modernizacji i odnowienia parku maszynowego w gospodarstwach rolnych
		1.1.3. Udzielanie pomocy doradczej i informacyjnej dla rolników aplikujących po fundusze strukturalne Unii Europejskiej i zewnętrzne źródła finansowania (kredyty, pożyczki, dotacje)
		1.1.4. Współpraca samorządu gminy i samorządu powiatowego z organizacjami rolniczymi i instytucjami otoczenia biznesu w pozyskiwaniu funduszy na rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego w gminie
	1.2. Rozwój usług rolniczych	1.2.1. Utworzenie zakładów rzemieślniczych i usługowych
		1.2.2. Utworzenie zakładów naprawy sprzętu rolniczego
	1.3. Rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego	1.3.1. Wspieranie powstawania gospodarstw ekologicznych
		1.3.2. Wspieranie tworzenia specjalistycznych gospodarstw rolnych
2. Wspieranie rozwoju	2.1. Budowa przetwórn i	1.3.3. Wspieranie powstawania grup producenckich
		2.1.1. Tworzenie warunków do rozwoju przetwórn rolno-spożywczych,

przetwórstwa rolno-spożywczego	chlodni	produkujących wyroby spełniające normy europejskie
	2.2. Kreowanie rynków zbytu produktów lokalnych	2.1.2. Budowa wspólnych chłodni
		2.2.1. Marketing produktów lokalnych
		2.2.2. Reklama
		2.2.3. Organizacja imprez promujących produkty lokalne
3. Edukacja sektora rolniczego	3.1. Opracowanie i promocja oferty szkoleń, warsztatów i seminariów dla rolników, w tym z tematyki pozarolniczej	3.1.1. Stworzenie i aktualizacja bazy instytucji prowadzących szkolenia dla rolników
		3.1.2. Stała identyfikacja i analiza potrzeb szkoleniowych i doradczych rolników w gminie
		3.1.3. Stała współpraca środowisk i instytucji w organizacji szkoleń, seminariów i doradztwa rolniczego w gminie
		3.1.4. Organizacja dla rolników szkoleń, warsztatów i seminariów z zakresu działań grup producenckich
		3.1.5. Współpraca z samorządami wyższych szczebli i organizacjami w udzielaniu pomocy osobom odchodzącym z rolnictwa
4. Przekształcenie struktury agrarnej gospodarstw rolnych	4.1. Zagospodarowanie nieużytków	4.1.1. Opracowanie programu zalesień
		4.1.2. Przemianowanie gruntów rolnych słabej jakości i nieużytków na cele inwestycyjne i budownictwo
	4.2. Scalanie gruntów	4.2.1. Scalanie gruntów o niższych klasach bonitacyjnych
		4.2.2. Opracowanie procedur przyspieszających regulowanie kwestii własnościowych w gospodarstwach rolnych, mających kilku właścicieli

Źródło: Strategia [2007]

4. PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2010 - 2013

4.1. Założenia planu działań na lata 2010 - 2013

Po przeprowadzeniu szeregu analiz dotyczących stanu środowiska naturalnego oraz jego zagrożeń w gminie Pionki można przedstawić priorytetowe zadania inwestycyjne na lata 2010 - 2013, które zostały ujęte w *Programie* dotyczą:

- *ochrony powietrza atmosferycznego*
- *ograniczenia hałasu i promieniowania elektromagnetycznego*
- *zasobów wodnych i gospodarki wodno - ściekowej*
- *ochrony powierzchni ziemi*
- *gospodarki odpadami*
- *środowiska przyrodniczego, ochrony przyrody i zasobów naturalnych*
- *edukacji ekologicznej i propagacji działalności proekologicznej*

Dla zrealizowania tych działań konieczne będzie wsparcie budżetu Gminy środkami z zewnątrz. Pozostałe działania, o mniejszych nakładach finansowych, dotyczą:

- zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców,
- wprowadzenia rozwiązań promujących ekologiczne technologie.

Zadania zmierzające do poprawy jakości środowiska są kosztownymi inwestycjami. Zadania te dotyczą przede wszystkim budowy, rozbudowy lub modernizacji systemów infrastruktury technicznej. Znaczna część zadań to działania organizacyjne – wymagające mniejszych nakładów finansowych. Zadania te mogą być realizowane przy współpracy samorządu gminnego i instytucji działających w sektorze gospodarki komunalnej, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi itp.

4.1.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Realizacja głównych zadań w ochronie powietrza dotyczyć będzie:

- zgazyfikowania gminy
 - termomodernizacji budynków użytku publicznego i użytkowników indywidualnych
 - budowy / modernizacji sieci dróg gminnych
- popularyzacji zmniejszenia zapotrzebowania na energię na korzyść np. produkcji energii z odnawialnych zasobów energetycznych (np: program wykorzystania biomasy do celów grzewczych, adresowany do jednostek organizacyjnych Gminy oraz do odbiorców indywidualnych na jej terenie, termomodernizacja obiektów jednostek organizacyjnych Gminy)
- popularyzacji ekologicznych technologii i systemów grzewczych
 - modernizacja sieci elektroenergetycznej.

4.1.2. Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Realizacja głównych zadań w ograniczaniu hałasu dotyczyć winna :

- likwidacji źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu

- wykorzystywania planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych
 - modernizacji nawierzchni dróg gminnych
 - wprowadzania zieleni izolacyjnej przy drogach
 - poprawy izolacji budynków mieszkalnych (poprzez wymianę okien)

Realizacja głównych zadań w ograniczaniu hałasu dotyczyć będzie :

- wdrożenia systemu monitoringu pól elektromagnetycznych i prowadzenie baz danych.

4.1.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa

Z zadań inwestycyjnych na terenie gminy w sferze ochrony wód powinny być zrealizowane przede wszystkim :

- budowa oczyszczalni przydomowych
- rozbudowa kanalizacji sanitarnej
- rozbudowa sieci wodociągowej
- wykorzystanie zasobów wód podziemnych wyłącznie dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną
- racjonalne stosowanie nawozów naturalnych i sztucznych, w celu poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę zwierząt
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków

4.1.4. Ochrona powierzchni ziemi

W zakresie ochrony powierzchni ziemi szczególne znaczenie w rozpatrywanym okresie zostało przypisane realizacji następujących zagadnień :

- ochrona gleby przed erozją wietrzną i zakwaszaniem
- ograniczanie spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych
- popieranie rolnictwa ekologicznego i integrowanego
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności,
- zagospodarowanie gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej
 - zmiana istniejących gospodarstw rolnych na potrzeby agroturystyki.

4.1.5. Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami szczególne znaczenie w rozpatrywanym okresie zostało przypisane realizacji następujących zagadnień :

- zapobieganie i ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów
- wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu oraz limitów odzysku i recyklingu odpadów
 - uruchomienie Mobilnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych
 - wdrożenie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
 - likwidacja i unieszkodliwianie azbestu i wyrobów zawierających azbest

- eliminacja praktyk nielegalnego składowania odpadów i likwidacja „dzikich wysypisk odpadów”.

4.1.6. Ochrona przyrody i zasobów naturalnych

Działania z zakresu ochrony przyrody obejmują wszystkie powyżej przedstawione plany. W latach 2010 - 2013 na terenie gminy działania w zakresie ochrony przyrody powinny obejmować:

- realizację programu zalesień
- ochronę istniejących zbiorników wodnych i zachowanie istniejących terenów podmokłych, torfowisk, oczek wodnych, itp.
- wykorzystanie walorów przyrodniczych dla rozwoju agroturystyki
- ochronę zasobów leśnych (utrzymanie wielofunkcyjności lasów i wzmożenie ich ochrony oraz korzystnego oddziaływania na środowisko - zwiększenie funkcji wodochronnej i klimatotwórczej)

4.1.7. Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej

W ramach przedmiotowego zadania będą realizowane w szczególności następujące zadania:

- udział władz samorządowych i społeczeństwa w procesie edukacji ekologicznej
- dostosowanie form edukacji ekologicznej do potrzeb różnych grup społecznych
- popularyzacja zasad Dobrej Praktyki Rolniczej
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi samorządami itp.
 - propagacja wykorzystania alternatywnych źródeł energii i biopaliw
- podnoszenie świadomości społeczeństwa związanej z występowaniem źródeł promieniowania i ich oddziaływania (poprzez media).
 - organizowanie akcji promocyjnych i konkursów w zakresie efektywności energetycznej
- kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwie domowym prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów i ich segregacji.
- popularyzacja oszczędzania wody, ochrony przed hałasem oraz zrównoważonego rozwoju
- działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych, władz szczebla lokalnego w zakresie zrozumienia celów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
- stałe podejmowanie działań informacyjnych, promocyjnych, edukacyjnych w formie audycji i publikacji podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w dziedzinie ochrony środowiska poprzez prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnej w środkach masowego przekazu, kursów, szkoleń, wystaw, konkursów, imprez masowych m.in.
- upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy o ochronie przyrody i lasów, jak też roli zadrzewień
 - współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska
 - promocja agroturystyki i turystyki (produktu gminy).

5. ZARYS PLANU DZIAŁAŃ NA LATA 2014 – 2017

5.1. Założenia planu działań na lata 2014 – 2017

Założeniem planu działań na lata 2014 – 2017 jest kontynuacja realizacji określonych celów, w tym rozpoczętych we wcześniejszym okresie. Przed przystąpieniem do tego etapu gmina powinna mieć już opracowane szczegółowe plany działań dla poszczególnych inwestycji, przygotowaną dokumentację i niezbędne pozwolenia oraz zabezpieczone środki – własne i zewnętrzne – na realizację zamierzeń.

Konieczna jest kontynuacja działań z zakresu: ochrony wód, powietrza atmosferycznego, ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, zasobów wodnych i gospodarki wodno – ściekowej, ochrony powierzchni ziemi, gospodarki odpadami, ochrony przyrody i zasobów naturalnych oraz edukacji ekologicznej i propagacji działalności proekologicznej, prowadzonych w latach 2010 – 2013.

Szczególnie ważnym zadaniem jest rozbudowa systemu oczyszczania ścieków oraz wprowadzenie docelowego systemu gospodarki odpadami.

5.1.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Działania z zakresu ochrony powietrza, przewidywane na lata 2014 – 2017 obejmują kontynuację zadań dotyczących zastosowania odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji budynków, modernizacji i zmiany źródeł ciepła oraz rozbudowę sieci gazociągowych. Ponadto przewidywane jest wprowadzanie technologii elektrooszczędnych.

5.1.2. Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne, podjęcie kroków dla zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Działania z zakresu ograniczenia hałasu przewidują kontynuację modernizacji sieci dróg na terenie gminy i kontynuację izolacji budynków mieszkalnych od hałasu komunikacyjnego, a także stopniowe eliminowanie z użytkowania pojazdów wyeksploatowanych.

W zakresie ograniczenia promieniowania elektromagnetycznego wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz monitorowanie zasięgu ich oddziaływania.

5.1.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno – ściekowa

Działania w latach 2014 – 2017 zakładają dalszą optymalizację zużycia wody, a nadto modernizację ujęć wody. W tym okresie planowane są przedsięwzięcia inwestycyjne, zakładające kontynuowanie ochrony wód poprzez rozbudowę kanalizacji sanitarnej i budowę oczyszczalni przydomowych. **Nadto planowana jest budowa zbiorników w ramach małej retencji.**

5.1.4. Ochrona powierzchni ziemi

Działania w latach 2014 – 2017 przewidują ochronę gleby przed degradacją, rozwój rolnictwa ekologicznego i gospodarstw agroturystycznych oraz upraw odpowiadających lokalnym uwarunkowaniom terenowym.

5.1.5. Gospodarka odpadami

Podstawowym założeniem planu gospodarki odpadami na lata 2014 – 2017 jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku i recyklingu odpadów, realizację programu usuwania azbest i wyrobów zawierających azbest.

5.1.6. Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej

W ramach edukacji i propagacji działalności na terenach wiejskich w szczególności popularyzacja odnawialnych źródeł energii, a nadto na wszystkich poziomach edukacji ekologicznej oraz upowszechnianie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej i rolnictwa ekologicznego.

5.1.7. Ochrona przyrody i zasobów naturalnych

Działania w zakresie ochrony przyrody będą obejmowały kontynuację upowszechniania biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasów, ochronę zasobów leśnych, wykorzystanie walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki, agroturystyki i rekreacji.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym wykazano zadania priorytetowe do realizacji w ramach *Programu* w latach 2010 – 2013 oraz 2014 – 2017.

Tabela 36. Zestawienie zadań priorytetowych dla Gminy Pionki na lata 2010 – 2013 i zadań na lata 2014 – 2017 w układzie działań

- **Cel strategiczny – POPRAWA JAKOŚCI USŁUG KOMUNALNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ GMINĘ**
 - *Cel operacyjny - Poprawa komunikacji w gminie*

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie aktualizacji programu ochrony środowiska	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa/modernizacja dróg gminnych w miejscowościach: <ul style="list-style-type: none"> • Poświętne, • Czarna - Kościuszków, • Tadeuszów, • Działki - Januszno 	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja dróg gminnych - kontynuacja	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

- *Cel operacyjny - Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej*

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowościach: <ul style="list-style-type: none"> • Suskowola – Sucha • Wincentów – Czarna • Kolonka – Jedlnia • Sokoly – Żdzary 	Gmina	Środki własne, RPO, Środki pomocowe
2.	Budowa parkingów w miejscowości: <ul style="list-style-type: none"> • Sucha 	Gmina	Środki własne, RPO, Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja mostów w miejscowościach: <ul style="list-style-type: none"> • Stoki, • Januszno 	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja tras rowerowych	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja tras rowerowych - kontynuacja	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

- *Cel operacyjny - Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej*

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: <ul style="list-style-type: none"> • Czarna • Jaśce • Jaroski, Brzezinki • Brzeziny • Stoki • Wincentów • Kościuszków • Adolfin • Marcelów • Płachty – Sałki • Helenów • Bieliny 	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Budowa systemu przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach pozbawionych kanalizacji		

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków - kontynuacja	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Budowa systemu przyzgodowych oczyszczalni ścieków na terenach pozbawionych kanalizacji - kontynuacja	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Stoki, Jaśce, Januszno 4, Januszno i Przejazd 3 na rzekach : Ciek bez nazwy, Leniwa, Zgożdżanka, Żurawik	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Rozbudowa sieci gazociągowych na terenie gminy	Zakład gazowniczy	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Rozbudowa sieci gazociągowych na terenie gminy - kontynuacja	Zakład gazowniczy	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prace modernizacyjne istniejącej sieci elektroenergetycznej	Zakład Energetyczny	Środki własne RPO Środki pomocowe

- **Cel strategiczny – GMINA PRZYJAZNA DLA ŚRODOWISKA**
- **Cel operacyjny - Inwestycje proekologiczne**

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Inwentaryzacja i likwidacja „dzikich wysypisk odpadów i ich rekultywacja	Gmina	Środki własne

Zadania na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów w gminie	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Realizacja programu eliminowania wyrobów zawierających azbest	Gmina, właściciele	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja zadań ujętych w planie gospodarki odpadami	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Zwiększanie odzysku odpadów w wyniku wstępnej segregacji	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
3.	Realizacja programu eliminowania wyrobów zawierających azbest	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

• *Cel operacyjny - Działania ekologiczne*

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Szkolenia dla rolników z zakresu wdrażania ekologicznych metod produkcji rolnej	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Organizowanie szkoleń w celu pozyskiwania środków na inwestycje związane z ochroną środowiska	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Utworzenie Gminnego Centrum Edukacji Ekologicznej	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

• *Cel operacyjny - Poprawa stanu środowiska naturalnego*

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Modernizacja systemów grzewczych w budynkach jednostek organizacyjnych gminy	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Termomodernizacja budynków w gospodarstwach indywidualnych	Właściciele	Środki własne Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Termomodernizacja budynków w gospodarstwach indywidualnych - kontynuacja	Właściciele	Środki własne Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie programu popularyzacji budowy nowoczesnych ekologicznych kotłowni	RZE Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Modernizacja kotłowni ciepłowniczych w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
3.	Budowa kotłowni ekologicznych w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa kotłowni ekologicznych w gospodarstwach indywidualnych	Właściciele	Środki własne Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Modernizacja dróg gminnych	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych, kształtowania środowiska naturalnego i jego ochrony.	Powiat, Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie programu popularyzacji alternatywnych źródeł energii i biopaliw	Powiat, Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

- **Cel strategiczny – PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ GMINY**
- **Cel operacyjny - Stymulowanie rozwoju infrastruktury turystyczno-sportowej w gminie**

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nowych terenów turystycznych i rekreacyjnych, z zachowaniem zasad ochrony środowiska naturalnego	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Promocja agroturystyki i turystyki aktywnej	Gmina	Środki własne
2.	Opracowanie raportu o stanie bazy turystyczno-rekreacyjnej na terenie gminy	Gmina	Środki własne
3.	Opracowanie gminnego planu wspierania obszarów atrakcyjnych turystycznie	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Wyznaczenie szlaków turystyki konnej i pieszej	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja gminnego planu wspierania obszarów atrakcyjnych turystycznie	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
--	--	--	--

L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Promocja lokalnych produktów i atrakcji turystycznych	Rolnicy, Gmina	Środki własne
2.	Tworzenie i rozwój produktu turystycznego wokół lokalnych atrakcji turystycznych	Rolnicy, Gmina	

- **Cel strategiczny – MODERNIZACJA I RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA**
- **Cel operacyjny - Rozwój przedsiębiorczości rolniczej**

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2016			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie planu szkoleń i kursów dla popularyzacji rolnictwa ekologicznego	Ośrodek Doradztwa Rolniczego Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe
2.	Organizowanie szkoleń i kursów z zakresu rolnictwa ekologicznego	Ośrodek Doradztwa Rolniczego Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie gminnego programu wspierania modernizacji gospodarstw dla potrzeb agroturystyki	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja gminnego programu wspierania modernizacji gospodarstw dla potrzeb agroturystyki	Rolnicy	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Poprawa jakości produktów w gospodarstwach ekologicznych – uzyskanie odpowiednich certyfikatów	Rolnicy	Środki rolników Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Poprawa jakości produktów w gospodarstwach ekologicznych – uzyskanie odpowiednich certyfikatów – kontynuacja	Rolnicy	Środki rolników Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie gminnego programu restrukturyzacji produkcji rolnej	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja gminnego programu restrukturyzacji produkcji rolnej	Rolnicy	Środki własne

- **Cel operacyjny - Wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego**

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Analiza możliwości rozwoju przetwórstwa w gminie	Gmina	Środki własne
2.	Opracowanie programu wspierania rozwoju przetwórstwa w gminie	Gmina	Środki własne

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja programu wspierania rozwoju przetwórstwa w gminie	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Cel operacyjny - Edukacja sektora rolniczego

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Organizacja dla rolników szkoleń, warsztatów i seminariów z zakresu działań grup producenckich	Gmina	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Opracowanie programu promowania produkcji ekologicznej	Gmina	Środki własne
2.	Promowanie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	Gmina Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Środki własne RPO Środki pomocowe

Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Realizacja gminnego programu promowania produkcji ekologicznej	Gmina	Środki własne
2.	Promowanie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej - kontynuacja	Gmina Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Środki własne RPO Środki pomocowe

Cel operacyjny - Przekształcenie struktury agrarnej gospodarstw rolnych

Zadania priorytetowe na lata 2010 – 2013			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Inwentaryzacja terenów pod zalesienie	Gmina	Środki własne
2.	Opracowanie uproszczonych planów urządzania lasów	Powiat	Środki własne
3.	Zalesienie gruntów na terenie gminy	Lasy państwowe, właściciele	Środki rolników Środki pomocowe
Zadania priorytetowe na lata 2014 – 2017			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Kontynuacja zalesienia gruntów na terenie gminy	Lasy Państwowe właściciele	Środki własne Środki pomocowe

6. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

6.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej:

- zasada przezorności
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego
- zasada regionalizacji
- zasada uspołecznienia
- zasada „zanieczyszczający płaci”
- zasada prewencji
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT)
- zasada subsydiarności
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

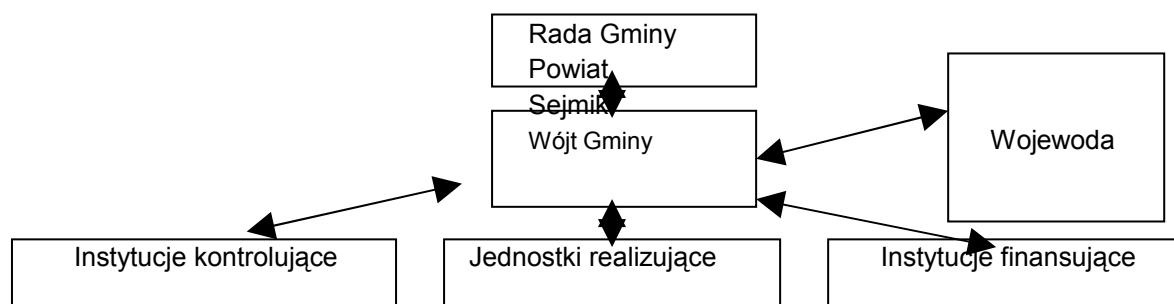
Na szczeblu gminy zarządzanie ochroną środowiska dotyczy zadań własnych gminy oraz koordynacji zadań realizowanych przez, jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze - uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego w gminie.

W realizacji programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację programu oraz efekty,
- mieszkańcy powiatu, jako końcowy beneficjent programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Wójt Gminy, zobowiązany do składania cyklicznych raportów Samorządowi Gminy. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej (szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz gmin wchodzących w skład powiatu), administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

Schemat zarządzania ochroną środowiska w gminie przedstawia się następująco:

Rysunek 4. Schemat zarządzania w ochronie środowiska na szczeblu gminnym

6.2. Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska

Ustawy regulujące sprawy związane z ochroną środowiska dają szczegółowe kompetencje organom gminy. Ważniejsze uprawnienia Wójta (Burmistrza, Prezydenta) oraz Rady Gminy przedstawiono poniżej:

Do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.):

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- 18) promocji gminy,
- 19) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Do zadań gmin należy także (art. 3 ust. 6a *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, Dz. U. 2005 Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.):

udostępnienie mieszkańcom na stronie internetowej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informacji o znajdujących się na terenie gminy zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495), zawierającej:

- a) firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- b) adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym punktów sprzedaży sprzętu elektrycznego i elektronicznego;

Kompetencje Wójta (Burmistrza, Prezydenta):

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z póź. zm.):

- wójt przygotowuje projekty uchwał rady gminy i określa sposób ich realizacji
- wójt opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy oraz może zarządzać ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z póź. zm.):

- Wójt, burmistrz lub prezydent miasta udziela , w drodze decyzji, zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie:
 - 1) odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
 - 2) opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
 - 3) ochrony przed bezdomnymi zwierzętami,
 - 4) prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części udziela,
- Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest uprawniony do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem.

Wójt, burmistrz, prezydent miasta wydaje z urzędu decyzję, w której ustala:

- 1) obowiązek uiszczania opłat za odbieranie odpadów komunalnych lub opróżnianie zbiorników bezodpływowych;
- 2) wysokość opłat
- 3) terminy uiszczania opłat, o których mowa w pkt 1;
- 4) sposób i terminy udostępniania urządzeń lub zbiorników w celu ich opróżnienia.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z póź. zm.):

- w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniające:
 - cele ekologiczne
 - priorytety ekologiczne
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
 - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe
- realizuje uchwalony przez radę gminy program ochrony środowiska
- sporządza co 2 lata raport z programu ochrony środowiska, który przedstawia radzie gminy
- może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami:
 - wydaje decyzje w sprawie

- nałożenia na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych,
- wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska
 - o przyjmuje wyniki pomiarów, jeżeli pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska lub jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych
 - o przyjmuje zgłoszenia dotyczące instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko
- sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów
- występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.):

- Wójt, burmistrz, prezydent miasta wydaje decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (w przypadku przedsięwzięć, o których mowa w/w ustawie).

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm.):

- wydaje zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, które nie są wpisane do rejestru zabytków i nie porastają w obrębie pasa drogowego drogi publicznej, z wyłączeniem obcych gatunków topoli
- przed wydaniem decyzji w sprawie ustalenia warunków zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w sąsiedztwie ogrodu botanicznego lub zoologicznego informuje o planowanej inwestycji zarządzającego ogrodem, który w terminie 30 dni może zgłosić zastrzeżenia i wnioski
- obowiązany jest przekazać niezwłocznie regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska zawiadomienie, o którym mowa o dokonaniu odkrycia kopalnych szczątków roślin lub zwierząt
- jest organem w zakresie ochrony przyrody
- wymierza administracyjną karę pieniężną za:
 1. zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo

urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności;

2. usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia

3. zniszczenie drzew, krzewów lub terenów zieleni spowodowane niewłaściwym wykonaniem zabiegów pielęgnacyjnych

- podejmuje decyzje w sprawie odroczenia płatności kar i ich umarza

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z póź. zm.):

- sporządza projekt gminnego planu gospodarki odpadami
- przekazuje projekt gminnego planu gospodarki odpadami do zaopiniowania przez zarząd województwa i zarząd powiatu.
- realizuje uchwalony przez radę gminy plan gospodarki odpadami
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi
- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów
- wydaje decyzje w sprawie usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania
- nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. 2005 Nr 239, poz.2019 z póź. zm.):

- jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858):

- sprawdza, czy taryfy dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz plan zostały opracowane zgodnie z przepisami ustawy, i weryfikuje koszty, pod względem celowości ich ponoszenia
- ogłasza uchwalone ceny i stawki opłat w miejscowej prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w terminie 7 dni od dnia podjęcia uchwały

Kompetencje Rady Gminy

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z póź. zm.):

- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie programów gospodarczych,
- ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z póź. zm.):

- Rada gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, uchwała regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, który jest aktem prawa miejscowego
- Rada gminy określa, w drodze uchwały, górne stawki opłat za odbiór odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na wykonanie w/w usług z uprawnionym podmiotem
- Rada gminy określa, w drodze uchwały, wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na :
 - ochronę przed bezdomnymi zwierzętami,
 - prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części
 - odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
 - opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych
- Rada gminy może w drodze uchwały, na podstawie akceptacji mieszkańców wyrażonej w przeprowadzonym uprzednio referendum gminnym, przejąć od właścicieli nieruchomości wszystkie lub wskazane obowiązki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 3b i 4. w/w ustawy.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z póź. zm.):

- uchwała gminny program ochrony środowiska
- może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. (Dz. U. z 2009r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm.):

- likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku krajobrazowego jest uzgadniane z właściwą miejscowo radą gminy
- likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu wymaga zaopiniowania przez właściwą miejscowo radę gminy
- rada gminy jest obowiązana zakładać i utrzymywać w należyłym stanie tereny zieleni i zadrzewienia
 - teren położony poza obrębem miast i wsi o zwartej zabudowie, pokryty drzewostanem i nieobjęty ochroną na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.9), rada gminy może uznać za park gminny, jeżeli stanowi własność gminy, a jeżeli stanowi własność innego podmiotu – za zgodą właściciela
- rada gminy ustanawia pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytki ekologiczne lub zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- zniesienie formy ochrony przyrody jw. dokonuje rada gminy

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.):

- uchwała gminny plan gospodarki odpadami

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858):

- po dokonaniu analizy projektów regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków, opracowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne, uchwała regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków
- uchwała wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych
- podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu taryf albo o odmowie zatwierdzenia taryf przedstawionych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne,
- na uzasadniony wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo -kanalizacyjnego, rada gminy, w drodze uchwały przedłuża czas obowiązywania dotychczasowych taryf, lecz nie dłużej niż na 1 rok.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z póź. zm.):

- wójt przygotowuje projekty uchwał rady gminy i określa sposób ich realizacji
- wójt opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy oraz może zarządzać ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z póź. zm.):

- w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniające:
 - cele ekologiczne
 - priorytety ekologiczne
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
 - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe
- realizuje uchwalony przez radę gminy program ochrony środowiska
- sporządza co 2 lata raport z programu ochrony środowiska, który przedstawia radzie gminy
- może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami:
 - wydaje decyzje w sprawie
 - nałożenia na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązków prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych,
 - wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska

- przyjmuje wyniki pomiarów, jeżeli pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska lub jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych
- przyjmuje zgłoszenia dotyczące instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko
- sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów
- występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy
- obowiązywania dotychczasowych taryf, lecz nie dłużej niż na 1 rok.

6.3. Instrumenty zarządzania środowiskiem

Zarządzenie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej
- instrumentów finansowych – opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych
- instrumentów społecznych – współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej
- instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych

7. WDRAŻANIE PROGRAMU

7.1. Środki finansowe na realizację programu

Na wdrażanie programu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- obligacje
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- **Budżet Państwa**
- **Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki)**
- **Fundusze UE**
- **Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska (Fundacja Poszanowania Energii, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i inne)**

Własne środki samorządu terytorialnego

Własne środki są niezbędne do uzyskania niektórych dotacji. Fundusze samorządu terytorialnego pochodzą ze środków, takich jak: podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze takie wspierają realizację inwestycji ekologicznych. Przeznaczone są także na: edukację ekologiczną, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej finansuje przedsięwzięcia, które są podejmowane w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Fundusz stosuje trzy formy dofinansowania: finansowanie pożyczkowe, dotacyjne i kapitałowe.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje pożyczki z opcją częściowego umorzenia i dotacje na realizację zadań dotyczących:

- ochrony wód i gospodarki wodnej
- ochrony atmosfery
- ochrony powierzchni ziemi
- przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska
- edukacji ekologicznej
- ochrony przyrody
- monitoringu środowiska

Wysokość dofinansowania może sięgać nawet 50 %, dotacja może być wyższa w uzasadnionych przypadkach.

Fundusze UE

Fundusze UE pochodzą z budżetu UE i są przeznaczone na pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw najbiedniejszych państw członkowskich. Zasada współfinansowania jest to, iż część środków finansowych musi pochodzić z budżetu krajowego.

Źródłami finansowania krajów UE są trzy fundusze:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2. Europejski Fundusz Społeczny
3. Fundusz Spójności

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jest to jeden z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska i kraju. Na ten Program środki unijne będą pochodziły z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W zakresie ochrony środowiska finansowanie dotyczyło będzie dużych inwestycji komunalnych, inwestycji proekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody, bezpieczeństwa ekologicznego i edukacji ekologicznej. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 - 2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007- 2013

Program ten wykorzystuje środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Stanowi główny instrument realizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Jednym z priorytetów określony w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego są inwestycje w ochronę środowiska. Dotyczy to działań inwestycyjnych w zakresie wodociągów i kanalizacji, ochrony powietrza oraz gospodarki odpadami.

Europejski Fundusz Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich

Są to środki na ochronę gruntów rolnych i leśnych na obszarach wiejskich, które mogą być pozyskiwane przez właścicieli gruntów i lasów. Wsparcie finansowe przeznaczone będzie na zadania dotyczące zagospodarowania gruntami i lasami zgodnych z potrzebą zachowania środowiska naturalnego i krajobrazu oraz ochrony i poprawy zasobów naturalnych.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy EOG

Finansuje projekty w dotyczące:

- ochrony środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii
- promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami

Kredyty preferencyjne

Są udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. na inwestycje proekologiczne bez możliwości umorzenia. Kredytobiorca musi posiadać co najmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania.

Kredyty komercyjne

Nie należy traktować kredytów komercyjnych jako podstawowe źródło finansowania inwestycji. Ze względu na oprocentowanie, powinny stanowić jedynie uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych.

Własne środki inwestorów prywatnych

Koszty niektórych inwestycji pokrywają z własnych środków podmioty gospodarcze i prywatni inwestorzy. Inwestycje finansowane przez podmioty gospodarcze mogą być dofinansowane z kredytów komercyjnych i funduszy ochrony środowiska.

7.2. Koszty realizacji przedsięwzięć

Kalkulacja szacunkowych kosztów realizacji programów została przeprowadzona w oparciu o plany inwestycyjne Samorządu Gminy oraz koszty porównywalnych inwestycji i działań realizowanych przez takie jednostki.

Tabela 37. Zestawienie kosztów szacunkowych realizacji Programu

Szacunkowe koszty realizacji zadań w latach 2010 - 2013:

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 – 2013	
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Budowa/modernizacja dróg gminnych : Januszno, Jaroszki, Suskowola, Bielny	Gmina	2288	2000	2000	2000	8288	Budżet gminy, UE
2.	Budowa i modernizacja mostów	Gmina	800	-	1000	-	1800	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina	160	100	50	60	370	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej : sanitarnej Augustów, Płachty – Ogrody, Mireń-Bieliny-Sucha (2010), Czarna, Jaśce Jaroszki Brzezinki, Brzeziny, Kościuszków, Wincentów, Adolfin, Marcelów, Płachty - Sałki, Helenów, Bieliny	Gmina	7513	4500	5200	3000	20213	Budżet gminy, UE
2.	Budowa oczyszczalni	Gmina	50	-	-	-	50	Budżet gminy,

	przydomowych							właściciele
3.	Rozbudowa sieci wodociągowej	Gmina	80	-	-	-	80	Budżet gminy, kredyty i pożyczki
4.	Modernizacja ujęć wody :Mireń	Gmina	-	160	-	-	160	Budżet gminy, kredyty i pożyczki
5.	Budowa zbiorników wodnych	Gmina	-	922	922	922	2766	Budżet gminy, kredyty i pożyczki

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Opracowanie aktualizacji Programu ochrony środowiska	Gmina	2,3				2,3	Budżet gminy
2.	Raport z wykonania programu ochrony środowiska	Gmina	-	-	1,2	-	1,2	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Opracowanie programu popularyzacji budowy nowoczesnych ekologicznych kotłowni	RZE Gmina	-	3	-	-	3	Budżet gminy
2.	Plan zaopatrzenia w energię elektryczną	Gmina	-	3	-	-	3	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Realizacja planu gospodarki odpadami	Gmina	224,40	233,20	230,2	227,9	915,70	Budżet gminy
2.	Realizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Gmina	1,2	112	355	355	823,2	Budżet powiatu i gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Opracowanie programu przyjaznych dla środowiska technologii produkcji i ekologicznych źródeł energii ,w tym alternatywnych źródeł energii i biopaliw	Gmina	-	2	-	-	2	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 – 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Promocja przyjaznych dla środowiska technologii produkcji i ekologicznych źródeł energii ,w tym alternatywnych źródeł energii i biopaliw.	Gmina	1	1	1	1	4	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 – 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Opracowanie gminnego programu restrukturyzacji produkcji rolnej	Gmina	3	-	-	-	3	Budżet gminy
2.	Opracowanie gminnego programu rozwoju rolnictwa w gminie	Gmina	-	3	-	-	3	Budżet gminy
3.	Opracowanie programu wspierania rozwoju przetwórstwa w gminie	Gmina	-	-	3	-	3	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Opracowanie raportu o stanie bazy turystyczno-rekreacyjnej na terenie gminy	Gmina	3	-	-	-	3	Budżet gminy
2.	Opracowanie gminnego programu wspierania obszarów atrakcyjnych turystycznie	Gmina	-	-	3	-	3	Budżet gminy
3.	Opracowanie gminnego programu modernizacji gospodarstw dla potrzeb agroturystyki	Gmina	-	3	-	-	3	Budżet gminy
4.	Opracowanie programu promowania produkcji ekologicznej	Gmina	3	-	-	-	3	Budżet gminy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Prognozowane nakłady w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	Ogółem 2010 - 2013	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne								
1.	Edukacja ekologiczna realizowana w przedszkolach i szkołach (programy ekologiczne, konkursy, olimpiady)	Gmina	1	-	1	-	2	Budżet gminy
2.	Edukacja ekologiczna społeczeństwa realizowana poprzez: kampanie informacyjno-edukacyjne,	Gmina	-	1	-	1	2	Budżet gminy

	imprezy o tematyce ekologicznej, festyny, konferencje, zajęcia pozalekcyjne dla społeczeństwa							
3	Szkolenia i kursy z zakresu rolnictwa ekologicznego	Gmina	1	-	1	-	2	Budżet gminy
Łącznie			11260,90	7181,20	8845,40	5644,90	33032,40	

Szacunkowe koszty realizacji zadań w latach 2014 - 2017:

Cele operacyjne i zadania	Szacunkowe koszty realizacji [tys. zł.]
	2014 - 2017
Rozbudowa kanalizacji sanitarnej z oczyszczalniami przydomowymi - kontynuacja	-
Modernizacja źródeł ciepła	bd
Rozwój gazyfikacji	-
Budowa/modernizacja dróg	-
Modernizacja ujęć wody	-
Realizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	120
Rozbudowa sieci gazociągowych	-
Realizacja planu gospodarki odpadami	113
Popularyzacja alternatywnych źródeł energii	4
Wspierania rozwoju przetwórstwa w gminie	-
Plan remontów inwestycyjnych	3
Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej	-
Rozwój nowoczesnego rolnictwa	-
Kampania informacyjno – edukacyjna dotycząca prawidłowej gospodarki odpadami	3
Zalesienia i ochrona terenów leśnych	-
Budowa zbiorników wodnych	1 844
Razem	2 087

Źródłami finansowania poszczególnych programów będą głównie:

- Środki własne z budżetu gminy na dany rok,
- Pomoc z budżetu państwa,
- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze UE,
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska.

8. MONITORING

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w *Programie Ochrony Środowiska* wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu realizacji programu. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Tabela 38. Harmonogram działań monitorujących Program

Działanie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Monitoring stanu środowiska	x	x	x	x	x	x	x	x
Raporty z realizacji programu			X		X		X	
Aktualizacja programu			X				X	

Z wykonania programu organ wykonawczy Gminy sporządza co 2 lata raport, który przedstawia się Radzie Gminy.

Dla oceny realizacji programu konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne – pozwolą określić efekt ekologiczny podejmowanych działań (jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźniki lesistości, ilość odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca, stopień odzysku surowców wtórnych itp.)
- wskaźniki ekonomiczne – koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu ekologicznego,
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, udział w realizacji sieci infrastruktury technicznej, skuteczność selektywnej zbiórki odpadów itp.

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan środowiska oraz stan infrastruktury technicznej, wpływającej na stan środowiska:

- jakość wód powierzchniowych (klasy czystości)
- jakość wód podziemnych
- stężenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych
- wskaźnik lesistości
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną
- udział komunalnych ścieków nieoczyszczonych
- ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca
- udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska oraz wskaźniki społeczne:
- udział społeczeństwa w realizacji działań z zakresu ochrony środowiska
- uspołecznienie procesów decyzyjnych
- lokalne inicjatywy proekologiczne
- ilość działań prawnych związanych z zanieczyszczeniem środowiska

Informacje niezbędne do analizy stanu środowiska i monitoringu realizacji programu powinny być na bieżąco gromadzone i przetwarzane przez właściwą komórkę organizacyjną Urzędu Gminy.

Przykładowe wskaźniki:

<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka</i>	<i>Wartość</i>
Długość dróg powiatowych o nawierzchni ulepszonej	km	
Długość dróg powiatowych o nawierzchni nieulepszonej	km	
Długość dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej	km	
Długość dróg gminnych o nawierzchni nieulepszonej	km	
Długość sieci wodociągowej	km	
Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	
Ilość stacji uzdatniania wody pitnej	szt.	
Ilość studni głębinowych	szt.	
Długość sieci kanalizacyjnej	km	
Ilość oczyszczalni ścieków	szt.	
Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	
Ilość przyzakładowych oczyszczalni ścieków	szt.	
Długość sieci gazociągowej	km	
Ilości odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki	Mg	
Udział odpadów zbieranych selektywnie w strumieniu zbieranych odpadów komunalnych	%	
Udział odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach	%	
Ilość masztów telefonii komórkowej	szt.	
Powierzchnia zalesionych gruntów	ha	
Ilość zbiorników retencyjnych	szt.	
Ilość pomników przyrody	szt.	

SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jedno. Dz.U. 2008 roku, Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 1995 Nr 16 poz. 78 z późn. zm)
 - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (**Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm**)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2007 Nr 179 poz.1275)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dz. U. z 2007 Nr 198 poz.1226)
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 – Sejmik Województwa Mazowieckiego – Warszawa 2006.
- Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego. Warszawa 2007 r.
- Program zwiększania lesistości dla województwa Mazowieckiego do roku 2020. Warszawa. 2007.
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002.
- Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 roku. Warszawa. 2007.
- Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2007 roku. Raport WIOŚ. Warszawa 2008
- Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2008 roku. Warszawa. 2009.
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2009 – WIOŚ. Warszawa. 2010
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska. 2002. Warszawa.
- Plan rozwoju lokalnego powiatu radomskiego na lata 2007 - 2013 . 2007. Radom.
- Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu radomskiego do 2020 roku. 2008. Radom
- Strategia Rozwoju gminy Pionki na lata 2007 – 2020. 2007
- Lokalny Plan Rozwoju gminy Pionki na lata 2007 – 2013. 2007
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Radomskiego. 2003. Radom.
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Pionki. 2004.
- Główny Urząd Statystyczny <http://www.stat.gov.pl/urzedz/warsz/index.htm>
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2008. Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2009. Warszawa
- Kondracki J. 1978. Geografia fizyczna Polski. Wyd. PWN. Warszawa.
- Kleczkowski AS. 1990. Mapy obszarów Głównych Zbiorników Wód. Podziemnych – GZWP w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Wyd. AGH. Kraków.
- Trampler T i in. 1990. Regionalizacja przyrodniczo – leśna na podstawie ekofizjograficznych uwarunkowań. PWR i L. Warszawa.
- Radomski Cz. 1977. Agrometeorologia. PWN. Warszawa.
- Informacje pozyskane ze stron internetowych oraz przekazane przez Urząd Gminy

10.SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz miejscowości sołeckich na terenie gminy Pionki wraz z liczbą mieszkańców w 2009 roku	10
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2009 roku	11
Tabela 3. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie gminy Pionki	12
Tabela 4. GZWP Niecka Radomska nr 405 w jednostkach i piętrach hydrogeologicznych	15
Tabela 5. Liczba mieszkańców gminy Pionki w latach 2005 – 2009	15
Tabela 6. Przyrost naturalny w gminie Pionki w latach 2005 – 2009	16
Tabela 7. Liczba i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Pionki w latach 2005 – 2008	16
Tabela 8. Zestawienie zasobów mieszkaniowych na wybranym terenie Województwa Mazowieckiego wg. danych wskaźnikowych z 2008 roku	16
Tabela 9. Wykaz miejscowości obsługiwanych przez ujęcia wody na terenie gminy Pionki	17
Tabela 10. Zużycie wody na terenie gminy Pionki w latach 2005 – 2009	17
Tabela 11. Zestawienie danych o ściekach odprowadzanych na oczyszczalnię w Jedlni w 2009 roku	18
Tabela 12. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Pionki	19
Tabela 13. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Pionki	19
Tabela 14. Struktura dochodów budżetu Gminy Pionki w latach 2005 – 2009	23
Tabela 15. Wykonanie budżetu wydatków Gminy Pionki w latach 2005 – 2009	24
Tabela 16. Nakłady na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2005 – 2009 w Gminie Pionki (według najważniejszych inwestycji)	24
Tabela 17. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	26
Tabela 18. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla substancji zawartych w pyłe PM 10	26
Tabela 19. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin	27
Tabela 20. Wykaz obiektów mogących pogorszyć stan środowiska na terenie gminy Pionki	27
Tabela 21. Stopień zgazyfikowania powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku	28
Tabela 22. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości zużytego gazu do sieci gazowej i jej długości na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku	28
Tabela 23. Zużycie gazu na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku w przeliczeniu na 1 – mieszkańca i korzystającego / odbiorcę	28
Tabela 23a. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby	
29	
Tabela 24. Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Pionki w 2007 roku	30
Tabela 25. Eksploatacja ujęć wody na terenie gminy Pionki w 2009 roku	32

Tabela 26. Stopień zwodociągowania powiatu radomskiego i gminy Pionki w 2008 roku	33
Tabela 27. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości pobranej wody z instalacji wodociągowej i jej długości na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku	33
Tabela 28. Zużycie wody na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku w przeliczeniu na 1 – mieszkańca i korzystającego / odbiorcę	34
Tabela 29. Stopień skanalizowania powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku	34
Tabela 30. Zestawienie porównawcze danych dot. ilości ścieków odprowadzonych do kanalizacji sanitarnej i jej długości na terenie powiatu radomskiego oraz gminy Pionki w 2008 roku	34
Tabela 31. Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych w sposób nieselektywny na terenie gminy Pionki w latach 2005 – 2009	36
Tabela 32. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Pionki	38
Tabela 33. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Pionki	45
Tabela 33a. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Pionki	53
Tabela 34. Mocne i słabe strony sfery ekologicznej gminy Pionki	56
Tabela 35. Cele, programy i zadania Programu ochrony środowiska dla gminy Pionki	58
Tabela 36. Zestawienie zadań priorytetowych dla Gminy Pionki na lata 2010 – 2013 i zadań na lata 2014 – 2017 w układzie działań	65
Tabela 37. Zestawienie kosztów szacunkowych realizacji Programu	82
Tabela 38. Harmonogram działań monitorujących Program	86

11.SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Granice administracyjne gminy Pionki	10
Rysunek 2. Położenie GZWP Niecka Radomska nr 405 na terenie gminy Pionki	15
Rysunek 3. Wydatki Gminy Pionki w latach 2005 – 2009	24
Rysunek 4. Schemat zarządzania w ochronie środowiska na szczeblu gminnym	72